

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM BİLİM DALI

PANDEMİ PEDAGOJİSİ: VELİLERİN OKULA BAKIŞ AÇISI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ÖZGE COŞKUN

BALIKESİR, 2023

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM BİLİM DALI

PANDEMİ PEDAGOJİSİ: VELİLERİN OKULA BAKIŞ AÇISI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ÖZGE COŞKUN

TEZ DANIŞMANI

PROF. DR. ERDOĞAN TEZCİ

BALIKESİR, 2023

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ ONAYI

Enstitümüzün Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı'nda 202012519010 numaralı öğrencisi Özge COŞKUN'un "Pandemi Pedagojisi: Velilerin Okula Bakış Açısı" konulu YÜKSEK LİSANS tezi ile ilgili TEZ SAVUNMA SINAVI, Lisansüstü Eğitim Öğretim ve Sınav Yönetmeliği uyarınca 14/09/2023 tarihinde yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda tezin onayına OY BİRLİĞİ ile karar verilmiştir.

Üye (Başkan ve Danışman) Prof. Dr. Erdoğan TEZCİ

İmza

Üye Prof. Dr. Sümer AKTAN

İmza

Üye Doç. Dr. Umut Birkan ÖZKAN

İmza

../../2023

Enstitü Onayı

ETİK BEYAN

Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kuralları'na uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım çalışmaların tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullandığım verilerde ve ortaya çıkan sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

24/08/2023

Özge COŞKUN

ÖNSÖZ

Yüksek lisans eğitimim boyunca bilgi, öneri ve yardımları ile her daim yanımda olan, sabrını ve manevi desteğini hep yanımda hissettiğim değerli danışmanım Prof. Dr. Erdoğan TEZCİ' ye sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Yüksek Lisans ders aşamam boyunca akademik anlamda bilgilerini benimle paylaşan değerli hocalarım; Prof. Dr. Hasan Hüseyin ŞAHAN, Doç. Dr. Nihat UYANGÖR, Prof. Dr. Kemal Oğuz Er'e teşekkür ederim. Ayrıca bana yeni ufuk pencereleri açan fahri danışmanım Prof. Dr. Sümer AKTAN'a teşekkürü bir borç bilirim.

Yüksek lisans eğitim sürecimde beni hep motive eden ve durduğumda devam etmemi sağlayacak yardımlarda bulunan sevgili meslektaşım Funda DEMİROĞLU BULUT'a sonsuz teşekkür ederim.

Ölçek uygulama sürecinde büyük bir özveri ile araştırma sürecine yardımcı olan değerli hocalarıma ve görüşlerine başvurduğum değerli velilere sonsuz teşekkür ederim.

Özellikle veri toplama sürecinde desteğini hiçbir zaman esirgemeyen ve yardımcı olan BÇA aileme de teşekkür ederim. Yanımda olmak adına veri toplarken benimle okul okul gezen ve manevi desteğini hiç esirgemeyen Dilek SET'e teşekkür ederim. Erkan ŞENŞEKERCİ'ye yardımları için ayrıca teşekkür ederim.

Bu zorlu süreci zihnen daha rahat geçirmemi sağlayan sevgili arkadaşlarım İsmail DEMİRTAŞ'a ve Ömer Buğra AKPINAR'a da teşekkürlerimi sunarım.

Fiziken yanımda olamayan fakat kendisini ve manevi desteğini kalbimde hissettiğim canım babam... Bir elinin hep omzumda olduğunu, uzaklardan beni izlediğini biliyorum. Senin kızın olduğum için hep gurur duydum. Umarım şimdi bende seni gururlandırmışımıdır. Nurlar içinde uyu...

Son olarak beni her koşulda destekleyen ve ne olursa olsun arkamda duran canım annem Sevgi COŞKUN'a sonsuz şükranlarımı sunuyorum.

BALIKESİR, 2023

ÖZGE COŞKUN

ÖZET

PANDEMİ PEDAGOJİSİ: VELİLERİN OKULA BAKIŞ AÇISI

COŞKUN, Özge

Yüksek Lisans, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Eğitim Programları Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Erdoğan TEZCİ

2023, 69 Sayfa

Uzaktan öğrenme, geleneksel yöntemin aksine zamandan ve mekândan oluşan sınırlılığını kaldıran, öğretene ve öğrenenin farklı ortamlarda olduğu, öğretme aracı olarak teknolojik araçların kullanıldığı, programlanmış disiplinler arası bir öğrenme biçimidir.

Bu çalışmada, çeşitli öğrenim kademelerinde çocukları öğrenim gören ailelerin Covid-19 pandemi sürecinde eğitime ilişkin bakış açıları ve beklentilerinin nasıl değiştiğini ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda araştırma, nicel araştırma yaklaşımlarından betimsel tarama modeliyle yürütülmüştür. Bu araştırma geçmişe dönük tarama araştırmasıdır. Bu çalışmada kolayda ulaşılabilir örnekleme yöntemi ile örneklem alınmıştır. Bursa ilinde, Nilüfer, Yıldırım ve Osmangazi ilçelerinde bulunan özel ve kamu (devlet) anaokulu, ilkököl, ortaokul ve lise kademelerinde 2022- 2023 yılında öğrenim gören 396 öğrenci velisine anket uygulama amacı ile ulaşılmak istenmiştir. Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu ve Velilerin Okula Bakış Açısı ve Beklentilerinin Pandemi Dönemindeki Değişimini Değerlendirme Anketi kullanılmıştır. Araştırmanın amacı doğrultusunda demografik sorular ile birlikte 53 adet soru belirlenmiştir. Elde edilen veriler beşli Likert ölçeği kullanılarak değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda, veli görüşlerinde cinsiyet açısından anlamlı bir farklılık belirlenmemiştir. Ayrıca etki büyüklüğü değeri yüksek olmamakla birlikte

teknolojik sorunlar yaşamada sosyoekonomik düzeyin etkili olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Uzaktan Eğitim, Pandemi Süreci, Velilerin Okula Bakış Açısı.

ABSTRACT

PANDEMIC PEDAGOGY: PARENTS' PERSPECTIVE ON SCHOOL

COŞKUN, Özge

Master Thesis, Department of Turkish and Social Sciences Education

Thesis Advisor: Prof. Dr. Erdoğan TEZCİ

2023, 69 Pages

Distance learning, unlike the traditional method, is a programmed interdisciplinary learning style that removes the limitation of time and space, the teacher and the learner are in different environments, and uses technological tools as a teaching tool.

In this study, it was aimed to reveal how the perspective and expectations of families whose children study at various levels have changed during the Covid-19 pandemic process. In parallel with this purpose, the research was carried out with the descriptive survey model that is one of the quantitative research approaches. This research is a retrospective survey research. In this study, the sample was taken with the easily accessible sampling method. It was aimed to reach 396 parents of students studying in private and public kindergarten, primary school, secondary school and high school in the provinces of Bursa, in the districts of Nilüfer, Yıldırım and Osmangazi in 2022-2023, with the aim of applying a questionnaire. The Personal Information Form which was prepared by the researcher and the Evaluation Questionnaire of the Changes in Parents' Perspectives and Expectations about the School during the Pandemic Period were used as data collection tools. In line with the purpose of the research, 53 questions were determined together with demographic questions. The resulting sections were evaluated using the five-point Likert method. As a result of the research, no significant difference was determined in terms of gender in the opinions of the parents. In addition, although the effect size value is not high, it has been

concluded that socioeconomic level is effective in experiencing technological problems.

Keywords: Distance Education, Pandemic Process, Parents' Perspective on School.

Sevgili Anneme...

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	ix
ÇİZELGELER LİSTESİ	xii
KISALTMALAR LİSTESİ	xiii
1. GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Problemi (Konusu)	7
1.2. Araştırmanın Amacı	7
1.3. Araştırmanın Önemi	8
1.4. Araştırmanın Varsayımları	9
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları	9
1.6. Tanımlar	9
2. İLGİLİ ALANYAZIN	10
2.1. Kuramsal Çerçeve	10
2.1.1. Eğitim	10
2.1.2. Toplumun Eğitimden Beklentisi	11
2.1.3. Velilerin Eğitimden Beklentisi	12
2.1.4. Uzaktan Eğitim	13
2.1.5. Uzaktan Eğitim ve Öğretim İle Geleneksel Eğitim Arasındaki Farklar.....	14
2.2. İlgili Araştırmalar	15
3. YÖNTEM	23
3.1. Araştırma Modeli	23
3.2. Evren ve Örneklem	23

3.3. Veri Toplama Araçları ve Teknikleri	24
3.4. Verilerin Toplanma Süreci	28
3.5. Verilerin Analizi	29
4. BULGULAR VE YORUMLAR	31
4.1. Velilerin İnternet Erişimine İlişkin Bulgular	31
4.2. Velilerin Pandemi Sürecindeki Uzaktan Eğitim İle İlgili Görüşlerine İlişkin Bulgular	32
4.3. Velilerin Pandemi Dönemindeki Uzaktan Eğitim İle İlgili Beklentilerinin Karşılama Düzeyine İlişkin Görüşlerin Cinsiyet Açısından İlişkisine İlişkin Bulgular	35
4.4. Velilerin Pandemi Dönemindeki Uzaktan Eğitim İle İlgili Beklentilerinin Karşılama Düzeyine İlişkin Görüşlerin Çalışma Durumu Açısından İlişkisine İlişkin Bulgular.....	37
4.5. Velilerin Pandemi Dönemindeki Uzaktan Eğitim İle İlgili Beklentilerinin Karşılama Düzeyine İlişkin Görüşlerin Öğrencinin Okuduğu Okul Türü Açısından İlişkisine İlişkin Bulgular	38
4.6. Velilerin Pandemi Dönemindeki Uzaktan Eğitim İle İlgili Beklentilerinin Karşılama Düzeyine İlişkin Görüşlerin Sosyoekonomik Düzey Açısından İlişkisine İlişkin Bulgular.....	39
4.7. Velilerin Pandemi Dönemindeki Uzaktan Eğitim İle İlgili Beklentilerinin Karşılama Düzeyine İlişkin Görüşlerin Eğitim Düzeyi Açısından İlişkisine İlişkin Bulgular.....	41
4.8. Velilerin Pandemi Dönemindeki Uzaktan Eğitim İle İlgili Beklentilerinin Karşılama Düzeyine İlişkin Görüşleri Çocuğunun Eğitim Gördüğü Öğretim Kademesi Açısından İlişkisine İlişkin Bulgular	43
5. SONUÇ VE ÖNERİLER	46
5.1. Sonuçlar	46
5.2. Öneriler	52
KAYNAKÇA	55

EKLER	66
Ek 1. Velilerin Okula Bakış Açıları ve Beklentilerinin Pandemi Dönemindeki Değişimini Değerlendirme Ölçeği	66

ÇİZELGELER LİSTESİ

<u>Cizelge 1.</u> Açıklayıcı Faktör Analizi Sonucu Faktörler ve Maddelerin Faktörlere Dağılımı	26
<u>Cizelge 2.</u> Velilerin İnternet Erişim Durumu	31
<u>Cizelge 3.</u> Velilerin Pandemi Sürecindeki Uzaktan Eğitim İle İlgili Görüşlerine İlişkin Betimsel Analiz Sonuçları	32
<u>Cizelge 4.</u> Veli Görüşlerinin Cinsiyetleri Açısından Analiz Sonuçları	36
<u>Cizelge 5.</u> Veli Görüşlerinin Çalışma Durumu Açısından Analiz Sonuçları	37
<u>Cizelge 6.</u> Veli Görüşlerinin Öğrencisinin Öğrenim Gördüğü Okul Türü Açısından Analiz Sonuçları	38
<u>Cizelge 7.</u> Veli Görüşlerinin Sosyoekonomik Düzeyi Açısından Analiz Sonuçları	40
<u>Cizelge 8.</u> Veli Görüşlerinin Eğitim Düzeyleri Açısından Analiz Sonuçları	41
<u>Cizelge 9.</u> Veli Görüşlerinin Çocuğun Eğitim Gördüğü Kademe Açısından Levene Testi Analiz Sonuçları	43
<u>Cizelge 10.</u> Veli Görüşlerinin Çocuklarının Öğrenim Gördüğü Eğitim Kademesi Açısından Scheffer Testi Analiz Sonuçları	45

KISALTMALAR LİSTESİ

EBA	: Eğitim Bilişim Ağı
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
TDK	: Türk Dil Kurumu

1. GİRİŞ

Tüm dünyayı etkisi altında bırakan Covid-19 virüsü sadece sağlık alanında değil ekonomik, psikolojik, sosyal ve kültürel yaşam alanında olumsuz etkilere yol açmıştır. Ekonomik anlamda kapanmalar ve işten çıkarılmalar dolayısıyla maddi anlamda zor günler geçiren bireylerin bu maddi güçlüğü hayatlarının her alanına yansımıştır. Tam kapanma ve yasaklardan dolayı toplumun ruhsal sağlığı olumsuz anlamda ve önemli ölçüde etkilenmiş, hastalık ve ölüm endişesiyle insanlar özellikle de sağlık çalışanları zor dönemler geçirmiş ve hala geçirmektedirler (Arı Görgülü, Arslan ve Hayır Kanat, 2021). Sosyal yaşam kısıtlanmış ve bu sosyal yaşam bir miktar teknolojik araçlarla giderilmeye çalışılsa da toplum bu durumdan ziyadesiyle olumsuz etkilenmiştir. Covid-19 pandemi sürecinde öğrencilerin sosyal yaşamlarındaki farklılıklar, araştırmalara konu olmuştur. Türkiye’de yapılan bir araştırmada, çocukların sosyal ve akran etkileşimlerinde önemli oranda düşüş olduğu ve bu durumun psikososyal gelişimlerini olumsuz etkilediği belirlenmiştir (Özdemir, 2021). Ayrıca, çocukların bu süreçte akranlarıyla pek vakit geçiremediği için sosyal becerilerinde gerileme olduğu gözlemlenmiştir (Yıldırım, 2022). Özellikle eğitim sektöründe oluşturduğu ve hala oluşturmaya devam ettiği etkiler pandemi süreci sonlandığında bile etkilerini sürdürecektir. Eğitim sektörünün devamlılığı açısından çeşitli kademelerde uzaktan eğitim faaliyetleri sürdürülmeye çalışılmış, yüz yüze ve hibrit eğitim çalışmalarıyla da bu devamlılık sağlanmıştır. Dünyada birçok ülke eğitim sistemlerini büyük ölçüde etkileyen Covid-19, öğrencilerin, öğretmenlerin ve velilerin karşılaştığı yeni güçlükler doğurmuştur. Bu güçlüklerden en mühimi sokağa çıkma yasakları nedeni ile (tam ya da yarı kapanma gibi uygulamaları nedeni ile) uzaktan eğitim yaklaşımının tam ya da yarı kapanan ülkelerde tüm eğitim kademelerinde benimsenmesi ve bu modelin hayata geçmesidir. Uzaktan eğitim, Covid-19 öncesinde de kullanılan bir öğrenme yöntemi olmasına karşın, pandemi sürecinde tüm dünyada hızlı bir şekilde yaygınlaşıp kullanılmaya başlanmıştır (Başaran ve Hamed, 2020). Uzaktan eğitim, zaman ve konum sınırlandırması olmaksızın, kişilere öğretim materyallerinin çevrimiçi olarak uygun ve esnek bir yapıda yapılandırabilme, yenilenebilme ve farklı teknolojileri eğitim durumuna

ekleyebilme, vakitsiz şekilde kullanabilme gibi fonksiyonlar içeren modern ve etkili bir öğrenme şeklidir (Altun ve Yamamoto, 2020).

Covid-19 tüm ülkeleri eğitim alanında etkilemiş fakat her ülkenin hazır bulunuşluğuna göre olumsuz etki oranları değişiklik göstermiştir. Çünkü ülkelerin eğitim bağımsızlık durumları farklılık göstermektedir. Türkiye böylesine acil bir süreci iyi yönetse de eğitimi teknolojiye aktarma hususunda hazır bulunuşluğun eksikliğinden ötürü zorluklar yaşamıştır. Pandemi döneminin özellikle ilk zamanlarında uzaktan eğitim konusunda öğretmenler, öğrenciler ve veliler uygulama basamağında zorlanmışlardır (Conforti vd., 2022). Daha öncesinde çevrimiçi araçlarla eğitim öğretim faaliyetlerini sürdürmek konusunda deneyimsiz olan öğretmenler web araçlarını kullanmakta zorluk yaşamıştır. Yapılan bir araştırmada, eğitimcilerin pandemi sürecinde teknolojik boyutta yaşadığı güçlüklerin, eğitim faaliyetlerini olumsuz anlamda etkilediği belirlenmiştir (Kara, 2020; Flores ve Swennen, 2020). Özellikle, eğitimcilerin uzaktan eğitim web araçlarını kullanma sürecinde yaşadıkları zorluklar, ders materyallerinin hazırlanması ve sunulması basamaklarında olumsuz etkilere neden olmuştur (Yılmaz, 2021). Ayrıca, bu süreç eğitimcilerin sadece donanımsal ve yazılımsal boyutta eksikliklerini değil, dijital pedagoji becerilerinin, öğrencilerle etkili iletişim kurma ve güdüleme konularında da yetersizliklerini gözler önüne sermiştir (Canpolat ve Yıldırım, 2021; Güneş, 2022). Öğrencilerin de uzaktan eğitim konusunda bilgi yetersizlikleri, araç gereç ve ortam eksiklikleri bu süreci zorlaştırmıştır. Öğretmenlerin uzaktan eğitim deneyimlerinin yetersizliği velilere de danışmanlık noktasında yetersiz kalmalarına neden olduğu söylenebilir (Aydemir, 2021; Sahin ve Shelley, 2020). Özellikle velilerin çocuklarına uygun eğitim ortamını sağlamak, uzaktan eğitim faaliyetlerini sürdürmek için gerekli maliyetleri sağlamak, çocuklarına evde de eğitim devamlılığını sağlamak ve bütünlüğünü korumak için sorumluluk almış ve zorluklar yaşamıştır (Batubara, 2021; Ferdig vd., 2020; İskenderoğlu ve Yurtbakan, 2022). Ancak bu süreçleri nasıl yönetecekleri konusunda yeterli deneyimlerinin olmaması nedeni ile uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerine rehberlik konusunda sorunlar yaşadığı söylenebilir (Carrión-Martínez vd., 2021). Ayrıca pandemi döneminde eğitime ara verilmemesinin önemi, uzaktan eğitime ilişkin veli, öğretmen ve öğrenci deneyimlerinin geliştirilerek bağımsızlığın kazandırılması, uzaktan eğitim sürecinde ortaya çıkan problemlerle baş etme konusunda öğrencilerin eğitimi ve bilinçlendirilmesi, öğretmenlere uzaktan eğitim

süreci ile ilgili gerekli hizmet içi eğitimlerin sağlanması gerektiği, geleneksel stratejiler yerine alternatif stratejilere önem verilmesinin mühim olduğu, herkesin teknolojiye kesintisiz erişimi ve bu nedenle alt yapı yatırımlarının gerekliliği anlaşılmıştır (Can, 2020; Sahin ve Shelley, 2020; Smith, 2020). Pandemi süreci özellikle okulöncesi, ilk ve ortaokullarda yüz yüze eğitimin ne kadar önemli olduğu ama aynı zamanda uzaktan eğitimin de gerekli durumlarda bir alternatif olarak değerlendirilmesinin önemini göstermiştir. Ancak eğitim paydaşlarından öğrenci ve velilerin de uzaktan eğitim hususunda eğitilmesi gerektiği önemli bir husustur.

Öğrencilerin eğitim faaliyetlerini sürdürme zorluklarının yanı sıra sosyal hayatlarının büyük bölümünü sürdürdükleri okullarının kapanması neticesiyle psikolojilerinin de zedelendiği söylenebilir (Herman vd., 2021; Dailey vd., 2023). Pandemi sürecinde teknolojiye bağımlılığın fazlaşması da öğrencilerin psikolojik durumlarını etkileyebilmektedir. Öğrencilerin uzun vakitler teknolojik araçlar ile zaman harcaması, hareket kısıtlılığına ve göz tembelliği gibi rahatsızlıklara sebebiyet verebilir. Çevrimiçi ortamda ders takip etmek, çocukların dikkatlerini dağıtabilir ve dikkat eksikliğine sebebiyet verebilir (Yıldırım, 2022). Özellikle küçük yaş grubunda olan çocuklar, pandemi döneminde televizyonlarda yayınlanan olumsuz (ölüm ve hasta oranları, hastanede tedavi gören bireylerin görüntü kayıtları gibi) haberlere maruz kalıp, ölüm ve hastalık gerçeğiyle yüzleşmek durumunda kalmıştır. Bu durum eğitim ortamlarına da yansımıştır. Ailelerin bu konuda bilinçli davranması, çocuklarına açık ve yeterli bilgiyi sağlaması çok önemlidir. Ayrıca ailelerin çocuklarıyla kaliteli vakit geçirmeleri, çocuğun ruhsal ve akademik hayatını destekleme konusunda da aktif rol almaları gereklidir. Uygun ders ortamının oluşturulması ve ders için gerekli teknolojilerin temin edilmesi sorumluluğu da ebeveynededir. Bir diğer sık karşılaşılan problem ise bu süreçte çocukların yaşadıkları motivasyon kaybıdır. Çocukların ev ortamı ile okul ortamını birbirinden ayırdıkları, okul ortamındaki disiplin ve düzenin ev ortamında eksik olduğu, ev ortamını rahatlatıcı aktivitelerin gerçekleştirildiği bir ortam olarak görmelerinden ötürü motivasyonlarında düşme yaşandığı gözlenmiştir (Gustiani, 2020). Ayrıca çocukların öğretmenlerle aynı ortamda bulunamamaları, çocukların eğitim sürecinde dışsal motivasyon eksikliği hissi yaratabilir.

Pandemi döneminde “Aktif aile olmak” kavramı popüler olmaya başlayan kavramlar arasındadır. Aktif aile olmak, çocukları desteklemek ve sağlıklı bir yuva ortamını sağlamak için ebeveynlerin aktif şekilde rol almalarına dayanan bir terimdir. Aktif yuvada ebeveynler, çocuklarla düzenli iletişim sağlar, çocukların duygusal ve fiziksel gelişimlerini önemser ve takip edip destekler, akademik eğitimlerinde yardımcı bir öğretmen rolü üstlenir. Bu kavram, çocukların özgüvenlerini artırmalarına, sosyal becerilerin gelişimine ve başarılı bir şekilde yetişkinliğe adım atmalarına temel sağlar (Aslantürk, Daşbaş ve Kesen, 2020). İki ebeveyninde çalışması halinde çocuklarına gerekli boş zamanı yaratmak ve bu pandemi sürecinde çocuklarıyla kaliteli vakit geçirerek onların motivasyonunu yükseltmek çocukların akademik başarısına da yansıyan bir eylemdir. Uzaktan eğitim sürecinde yuvaların ve kreşlerin aynı zamanda anaokullarının da bir açılıp bir kapanması çalışan aileler için sorun haline gelmiştir. Yaşı küçük çocuklarını yakınlarına veya bakıcıya bırakmak zorunda kalan aileler azımsanamayacak düzeydedir. Bu durumda özellikle okul öncesi grubu çocukların eğitim faaliyetleri kısıtlanmıştır. Bu sebeple pandemi sürecinde erken çocukluk yaş grubu çocukların gerekli eğitim gereksinimlerinin karşılanması için ebeveynlerin yönlendirilmesi önemlidir. Ebeveynlere süreçle ilgili bilgilendirmeler yapılması ve eğitim sağlanması gerekmektedir (Çakır ve Konca, 2021). Öğretmenler, ebeveynler ile düzenli aralıklarla iletişime geçmelidir. Gerekli yönlendirmelerde bulunması bu tür süreçlerin sağlıklı işleyişi açısından yararlı görülmektedir (Sahin ve Shelley, 2020).

Bir diğer husus çok çocuklu ailelerin çakışan canlı dersleridir. Aynı anda dersi olan ve aynı öğrenme ortamını kullanan çocukların canlı derslerini verimli bir şekilde geçiremedikleri söylenebilir. Özellikle sosyoekonomik düzeyi düşük ailelerin araç gereç yoksunluğu aynı anda online dersi olan çocuklarının derse katılım oranlarını azaltmıştır. Bunun yanı sıra evinde internet bulunmayan pek çok aile derslere katılım dahi sağlayamamıştır. Berkant ve Özdoğan’ın (2020) yaptığı bir araştırmaya göre, pandemi sürecinde meydana gelen uzaktan eğitimde ebeveynlerin en zorlandığı konulardan biri teknolojik altyapı eksikliğidir. Birçok aile, internete erişimde zorluk yaşamış, bilgisayar veya tablet gibi uzaktan eğitim araçlarına sahip olamadığından ötürü online derslere katılmakta zorlanmıştır. Bu durum, eğitimde fırsat eşitsizliğine sebebiyet vermiş ve bazı öğrencilerin eğitimden mahrum kalmasına sebep olmuştur. İkinci bir zorlanılan husus ise teknolojik beceri eksikliği olmuştur. Bazı aileler, web

araçlarını kullanma konusunda yeterli bilgi ve donanıma sahip olmadığından ötürü çocuklarının eğitim sürecine destek olmakta zorlandıkları da söylenebilir.

Uzaktan eğitimin yürütüldüğü programlarda çıkan sıkıntılar, duraksamalar ve donmalarda öğrencilerin canlı derse katılımlarını ve öğrenmelerini olumsuz etkilemektedir. Bu süreçte öğrenciler uzaktan eğitim araçlarıyla çok vakit geçirdikleri için bu araçların kullanımları fazlaşmış ve sosyal medyada vakit geçirme süresi de buna bağlı olarak artmıştır (Arı Görgülü, Arslan ve Hayır Kanat, 2021). Online eğitime geçişle birlikte çocuklar, uzaktan eğitim için teknolojik cihazları daha fazla kullanmalarından ötürü eğitim dışı platformlarda da fazla zaman harcamaktadır. Ekran süresindeki artış, çocukların akademik performansı ve sağlığı üzerindeki olası olumsuz yanlar konusunda soru işaretleri oluşturmuştur. Yapılan araştırmalar, ekran süresinin fazla olmasının çocuklar üzerinde olumsuz etkilere yol açtığını göstermektedir (Bayındır ve Dağal, 2019). Diğer bir araştırmada ise teknolojik cihazlar ile geçirilen sürede artış yaşanmasının, çocuklarda hareket kısıtlılığına, fiziksel durgunluğa sebebiyet verdiği ortaya konmuştur (Erciyes ve Saltuk, 2020). Ebeveynler, çocuklarının uzaktan eğitim-öğretim dışında teknolojik cihazlar ile geçirecekleri zamanı hem fiziksel hem de akademik çalışmalara ayırması için çocuklarına akademik anlamda da danışmalık yapabilmelidir. Ancak ebeveynlerin çocuklarına bu konuda nasıl yardımcı olacaklarına dair yeterli deneyimlerinin olmadığı da açıktır.

Covid-19 sürecinden olumsuz etkilenen bir diğer grup ise özel gereksinimli öğrenciler ve aileleridir. Tam kapanma zamanlarında okullarına ve rehabilitasyon merkezlerine gidemeyen öğrenciler buldukları performanstan bir hayli gerilemiş durumdadırlar. Özel gereksinimi olan öğrencilerin internet temelli uygulamalardan öğrenimleri bir hayli güçtür. Özel gereksinimli öğrenciler için bireyselleştirilmiş eğitim ve destek sağlanmalıdır. Fakat online eğitim sürecinde özel gereksinimli bireyler için bireyselleştirme zorluğu ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin çocukların gereksinimlerini karşılamak için uzaktan, çevrimiçi veya çevrimdışı bireysel destek ve rehberlik sağlamada yeterli olmadıkları gözlenmiştir (Elçi ve Nuri, 2022; Karahan, Demiröz, Parlak ve Özaydın, 2022). Ayrıca, özel gereksinimli çocuklar için de gerekli donanımsal ve yazılımsal yeterlilik sağlanamamıştır. Bu durum öğrencilerin akademik performansında ve öğrenme durumlarında olumsuz etkiye yol açmıştır (Kargın ve

Yazıcıoğlu, 2018). Yüz yüze eğitime en çok gereksinim duyan özel gereksinimi olan öğrencilerin aileleri de bu süreçte birçok zorluk yaşamıştır. Uzun süreli eğitim eksikliği, öğrencilerde agresif davranışlara ve buldukları gelişim düzeyinden daha da gerilemesine neden olabilmektedir. Özellikle evde ailenin kontrol altına alamadığı durumların ortaya çıkmasına da neden olabilmektedir. Bu durumda ailelere gerekli bilgilendirmeler yapılmalıdır. Sadece özel gereksinimli çocuğu olan ailelere değil çocuğu her kademedede eğitim gören ailelere gerekli pedagojik destek verilmelidir. Hem aile hem de çocuk için bu süreçte eğitimsel, sosyal, psikolojik ve fiziksel gelişimlerinin sağlanabilmesi için yardım çok önemli ve gereklidir. Ailelerin hâkim olmadığı konularda destek alması ve bilinç düzeyinin artması çocukların eğitimi için bir ön koşuldur. Bir diğer konu ise özel gereksinimi olan çocukların, akran ilişkileri, iletişim ve sosyal beceriler konusundaki eğitimleridir. Uzaktan eğitim sebebiyle sosyal etkileşimin kısıtlanması, sosyal becerilerin gelişiminin engellenmesine yol açtığı söylenebilir. Çocuklar, akranları ve öğretmenleriyle yüz yüze etkileşim sağlamaktan bu dönemde oldukça eksik kalmıştır. Bu durumda özel çocukların sosyal ve duygusal gelişimlerinde gerilemeye neden olabilmektedir (de Leeuw vd., 2023; Kargın ve Yazıcıoğlu, 2018). Özel gereksinimli bireyler uzaktan eğitim sürecinde eğitimden diğer kademeler kadar faydalanamamıştır. Özel eğitim gereksinimli çocuklar için gerekli koşullar göz önünde bulundurularak uzaktan eğitim temelli faaliyetler için değişimler sağlanması gerektiği de açıktır. Gerek normal gerekse özel gereksinimli öğrenci ailelerinin Covid 19 pandemi sürecinde en çok etkilenen eğitim paydaşlarından olduğu ve süreçte birçok sorunla karşılaştıkları açıktır. Bu nedenle acil durumlarda ortaya çıkan uzaktan eğitim bağımsızlığının sağlanması açısından ailelerin bu sürece ilişkin bakış açılarının belirlenmesinin önemli ve dikkate değer olduğu fikri yaygın bir kabuldür (Carrión-Martínez vd., 2021; Beretvas vd., 2020; Nadya ve Pustika, 2021).

Bu araştırmada Covid- 19 Pandemi sürecinde yaşanan ekonomik, sosyal, kültürel, sağlık vb. alanlardaki sorunlara ilave olarak eğitimde de yaşanan sorunların ailelerin yaşamdan ve eğitimden beklentilerini etkileme durumu olacağı değerlendirilmiştir. Günümüz toplumlarında yaşama bakış ve yaşama ilişkin beklentilerin değişebileceği, sosyal, politik ve ekonomik etkilerin eğitim görüşlerini de değiştirebileceği değerlendirilmiştir.

1.1. Araştırmanın Problemi (Konusu)

“Bursa ilinde çeşitli öğrenim kademelerinde çocukları öğrenim gören ailelerin covid-19 pandemi sürecindeki uzaktan eğitime ilişkin görüşleri nelerdir?” olarak belirlenmiştir. Bu çerçevede cevabı aranan sorular şunlardır:

- 1) Velilerin Covid- 19 pandemi dönemindeki uzaktan eğitime ilişkin görüşleri nelerdir?
- 2) Velilerin görüşleri:
  - a) Cinsiyete,
  - b) Çalışma durumuna,
  - c) Öğrencinin öğrenim gördüğü okul türüne,
  - d) Sosyoekonomik düzeye,
  - e) Eğitim düzeyine,
  - f) Öğrencinin öğrenim gördüğü öğretim kademesine göre anlamlı bir fark göstermekte midir?

1.2. Araştırmanın Amacı

Araştırmada, çocukların uzaktan eğitimde velilerin yaşadığı olumlu olumsuz deneyimler, beklentiler ve uzaktan eğitime yönelik görüşler alınmıştır. Bu çalışmayla velilerin görüşlerinin tespit edilerek ileriki dönemlerde olabilecek uzaktan eğitim temelli faaliyetlerde farkındalık oluşturacağı düşünülmektedir. Öte yandan alan yazında salgın sürecinde ve özellikle sonrasında salgınla ilgili velilerin yaşadıkları sorunlar, deneyimler ve eğitime bakış açılarına yönelik gerçekleştirilen çalışmaların sınırlı olması, alan yazına yapacağı katkıyı öne çıkarmaktadır. Bu bilgiler ışığında bu çalışmada, velilerin covid-19 pandemi salgını sürecinde verilen uzaktan eğitim faaliyetlerine bakış açıları ve beklentilerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Uzaktan eğitim 18. yüzyıllara (Kentnor, 2015) kadar giden bir tarihi geçmişe sahip olsa da günümüzde başladığı zamanki çizgisinden çok farklı gelişmişlik noktalarına ulaştığı açıktır (Moore, 2013). Uzaktan eğitim, zaman ve mekândan bağımsız olarak öğrenenlere öğrenme fırsatı sunmaktadır. Sağladığı olanaklara rağmen insan makine etkileşimi nedeni ile de birçok sınırlılığa sahiptir (Simonson, Smaldino ve Zvacek, 2019). Uzaktan eğitim uzun bir tarihsel uygulamaya sahip olsa da dünyada bilinen ve uygulanan bir sistem olarak gelişim göstermiş olmakla birlikte, Covid 19 salgını ile dünyada uygulamaya konan çevrimiçi ve çevrimdışı uzaktan eğitim uygulamalarını ayrı bir durum olarak değerlendirmek gerekmiştir. Çünkü eğitim sistemleri, öğretmen, velilerin yanı sıra diğer paydaşlar da bu yeni duruma alışık değillerdi. Öğrencilere nasıl yardımcı olunacağı konusunda önemli deneyim eksiklikleri vardı. Ayrıca ülkeler açısından da birçok sorunu beraberinde getirmekteydi. Bu duruma teknolojiye erişim, içerik ve kaynakların yönetimi gibi sorunlar sayılabilir (Ariani ve Tawali, 2021; Batubara, 2021). Bu durum hem ülke vatandaşları hem de ülkeler açısından dijital bölünmeleri ortaya çıkarmaktadır (Tezci, 2003).

Özellikle savaş, afet ve pandemi gibi ulusal veya uluslararası nitelikte durumlar, sosyal yaşamı ve dolayısı ile eğitim kısıtlılığına neden durumlarda eğitim bağımsızlığına (Esposito ve Principi, 2020) önemli bir husus olarak dikkat çekmiştir. Pandemi döneminde ortaya çıkan uzaktan eğitimin öğrenci, öğretmen, veli ve diğer paydaşlar açısından etkilerinin incelenmesi gelecekteki ortaya çıkabilecek benzer süreçlerin etkili olarak yönetilmesine katkı sağlayabilecektir (Cao, Dong ve Li, 2020; Efrana, 2021). Pandemi süreci ile ilgili ulusal ve uluslararası alan yazında çokça çalışma yapıldığı görülmektedir. Bununla birlikte süreci yaşayıp daha sonrasında yaşanan durumu ele alan ve bu süreçteki deneyimlerinin velilerin perspektifinden ele alan sınırlı çalışma mevcuttur. Araştırmanın sonucunda elde edilecek bulgular ile: Veli beklentilerinin öğrenilerek yeni uzaktan eğitim faaliyetlerinde beklentilerin nasıl karşılanacağına ilişkin politika ve uygulamaların geliştirilmesine katkı sunacağı umulmaktadır. Bu bağlamda, bu konularda yapılacak bilimsel araştırmalara veri kaynağı olabileceği; velilerin Covid- 19 pandemi dönemindeki uzaktan eğitim

sürecinde yaşadığı sorunlara çözüm olunabileceği; bu anlamda iyileştirme çalışmaları yapılacağı umulmuştur. Ayrıca bu süreçle ilgili velilerin deneyimleri, daha sonraki eğitim süreçlerine, uzak eğitim politikalarına, öğretmenlere ve araştırmacılara katkılar sunacağı değerlendirilmiştir. Araştırma sonuçlarının eğitim politikalarına dolayısı ile politika yapıcılara, uygulayıcılara katkı sunabileceği değerlendirilmiştir. Yarı zamanlı ve tam zamanlı kapanmayı gerektiren olağanüstü durumlara karşı eğitim bağıışıklığının kazanılmasında geliştirilecek politikalara ve bu politikaların uygulamaya dönüştürülmesine katkı sunabilecektir. Ayrıca araştırma sonuçları hem literatüre hem de yeni araştırmalara katkı sunması açısından önemlidir.

1.4. Araştırmanın Varsayımları

Bu araştırmada:

Ölçeğe katılımcıların verdikleri cevapların onların gerçek görüş ve düşüncelerini yansıtmakta olduğu varsayılmıştır.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma 2022-2023 öğretim yılı, Bursa ili Osmangazi, Yıldırım ve Nilüfer ilçelerinde bulunan anaokulu, ilkokul, ortaokul ve lise de çocuğu öğrenim gören ve çalışmaya gönüllü katılan veliler ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Eğitim: Eğitim ve öğretim birbirinden ayrı düşünülemez süregelen iki yapıdır. Genel bir anlatımla eğitim; seçilen kazanımlar neticesinde kişilerin yaşantılarında ve davranışlarında değişiklik meydana getirme şeklinde söylenebilir. (Kırık, 2014: 74).

Uzaktan eğitim: Geleneksel yaklaşımdaki sıkıntılara bir alternatif olarak geliştirilmiş, öğretim faaliyetlerinin düzenlenerek ve öğreticiler ile öğrenciler arası iletişimin özel olarak belirlenmiş öğretim üniteleri ve farklı ortamlar sayesinde merkezden çıkan bir öğretimdir (İçten, 2006: 10).

2. İLGİLİ ALANYAZIN

2.1. Kuramsal Çerçeve

2.1.1. Eğitim

Covid- 19 Pandemi sürecinde eğitim boyutunda gelişmeler ve değişimler meydana gelmiştir. Uzaktan eğitim temelli öğrenme bu dönemde yaygınlaşarak tüm toplum kesimlerinin yaşantısına girmiştir. Uzaktan eğitimi içerisinde bulunan eğitim kavramını ele alacak olursak eğitim, kişinin davranımlarında deneyim vasıtasıyla planlayarak ve isteyerek değişim oluşturma sürecidir (Ertürk, 2016). Bilimin bir dalı olan eğitimin kapsamlı olması sebebiyle tek bir tanımı yapılamamakla birlikte, bir kişinin onaylanan toplumsal davranışlar bütününe sağlayabilmesi için lazım olan bilgi, kabiliyet, davranış kazanması ve karakterini ilerletmesi sürecidir (Başaran vd., 2020) şeklinde de özetlenebilir. Eğitim ve öğretim birbirinden ayrı düşünülemez süregelen iki yapıdır. Genel bir anlatımla eğitim; seçilen kazanımlar neticesinde kişilerin yaşantılarında ve davranışlarında değişiklik meydana getirme şeklinde söylenebilir. (Kırık, 2014).

Yüz yüze eğitim, öğrencilerin ve eğitimcilerin aynı fiziksel ortamda bulunarak gerçekleştirdikleri bir eğitim yöntemidir (Esendemir, Karacaoğlu, Karakuş ve Ucuzsatar, 2021). Yüz yüze eğitim, işletmelerde meslek eğitimi ve staj kapsamında yapılan ders görevleri hariç olmak üzere, öğretim programlarında öngörülen teorik ve uygulamalı derslerin eğitiminin derslik, atölye, laboratuvar, işletmelerin eğitim birimi gibi eğitim ortamlarında öğretmen gözetiminde yapılan eğitim şeklidir. Bu yöntemde, öğrenciler sınıf ortamında derslere katılır, öğretmen ise birebir etkileşim kurarak dersler sunar. Yüz yüze eğitim, geleneksel eğitim modelinin temelini oluşturur ve uzun bir geçmişe sahiptir. Yüz yüze eğitim modelinin birçok avantajı bulunmaktadır. Yüz yüze eğitimde öğrenciler ile eğitimciler birebir etkileşim fırsatı yakalarlar. Oluşan sosyal etkileşim öğrenimi hızlandırır. Bu etkileşim öğrencilerin sorularına doğrudan dönüt alma fırsatı sunar. Tartışmalara katılım sağlayarak daha aktif bir öğrenme ortamı oluşturulur. Ayrıca öğrenciler akranlarıyla iletişim ve etkileşim kurarak sosyal

bağlantılarını güçlendirir, sosyal becerilerini geliştirir. Sınıf ortamında yapılan proje çalışmaları ve grup çalışmaları öğrenciler arasında iş birliğini artırır. Bu durum liderlik ve farklı bakış açılarını tanıma gibi etmenlerde fayda sağlar. Yüz yüze eğitimde, sınıf ortamında daha disiplinli bir ortam bulunur. Belli bir program ve düzen halinde hareket eden öğrenciler sorumluluk bilincinde de gelişme gösterir. Yüz yüze eğitimin avantajları olduğu kadar dezavantajları da vardır. Bunlardan biri sınıfların belli kapasitelere sahip olmasıdır. Bu durum hem öğretmen hakimiyetini hem de öğrenme hızını olumsuz etkileyebilir. Grup çalışmalarında öğrencilerin dışlanarak akran zorbalığına maruz kalması durumu da gelişebilir (Kavurt, Kızıltepe ve Üstün, 2023). Yüz yüze eğitimde öğrencilerin derse devam durumlarında da devamsızlık yaşamaları, derslere katılamamaları gibi durumlar da ortaya çıkabilmektedir.

2.1.2. Toplumun Eğitimden Beklentisi

Toplumun eğitim üzerine beklentileri çeşitli faktörler açısından değerlendirilebilir. Toplumun eğitimden beklentilerinden biri bireyin meslek edinme sürecine katkısıdır. Eğitimin meslek edinme sürecine katkısı, mesleki bilgi ve becerilerin kazanılması ve nitelikli bireylerin yetiştirilmesi açısından önemlidir (Üstün ve Yiğit, 2022). Mesleki eğitim, bireylere mesleki bilginin yanı sıra iletişim ve ilişki kurma, farklılıklara saygı duyma ve kendilerini keşfetme gibi yetkinlikler kazandırır (Şimşek, 2023). İkincil bir beklenti olarak eğitim yolu ile topluma faydalı bireyler yetiştirileceği düşüncesi ele alınabilir. Eğitim, bireylerin toplumsal açıdan faydalı bireyler olarak yetişmelerini sağlamada önemli bir etkidir (Kervan ve Tezci, 2019). Türkiye'deki eğitim sistemi, devlet ve özel sektör tarafından yürütülen eğitim hizmetleriyle birlikte, bireylerin becerilerini keşfetmelerine ve topluma faydalı bireyler olarak yetişmelerine imkân sağlamaktadır (Ernas, 2023). Eğitim hem bireysel hem de toplumun ihtiyaçlarını gözeterek ekonomik ve sosyal gelişimi sağlaması ve bireyleri olumlu, istendik yönde değiştirme ve geliştirme amacını taşımalıdır. Eğitim sürecinin ana parçası olan bireyler, toplumsal ideolojik yapı ile farkındalık kazanmalı, eleştirel düşünme becerilerini geliştirmeli ve nihayetinde eğitim bireylerin topluma faydalı bireyler olarak yetişmelerini sağlamalıdır (Girgin, 2021; Yılmaz, 2018). Toplumun eğitimden beklentileri ise Ersanlı'ya göre (1992):

- 1) Ulusal kültürü iletmesi,
- 2) Sosyal yaşamın sıkıntılarına çözümcü bir yaklaşım sunması,
- 3) Ulusal devlet siyasetine dayanak olması,
- 4) Ekonomiye ve gelişmeye katkıda bulunmasıdır.

İyi bir vatandaş yetiştirilmesi, toplumun beklentilerine uygun nitelik ve nicelik açısından işgücü sağlanması, bilinçli tüketici yetiştirilmesi, milli güvenliğin sağlanması ve dahası demokratik bir toplumun inşası açısından eğitim önemli bir işlevi vardır. Eğitim, aslında toplumların yeni kuşaklara aktaracağı ve geleceğini inşa edeceği bir araçtır denebilir (Çoban, Deniz ve Tezci, 2019).

2.1.3. Velilerin Eğitimden Beklentisi

MEB İlköğretim Kurumları yönetmeliğine (2014) göre ‘‘veli’’ öğrencinin ana veya babasını, vasisini, aile başkanını veya kanunen sorumluluğunu üstlenen kişidir. Dolayısı ile çocuğunun gelişimine önemli katkıları olan eğitimden ve dolayısı ile okullardan da önemli beklentiler söz konusudur. Çünkü vergiler yoluyla eğitim finanse edilir.

Öğrenci velileri öncelikli olarak kaliteli bir eğitim sunulmasını beklemektedir. Nitelikli bir eğitim almak için mesleki gelişimine önem veren öğretim kadrosu, materyal yönünden donanımlı sınıflar kaliteli bir eğitimin unsurlarıdır. Velilerin eğitimden bir diğer beklentisi ise güvenli bir ortam sunmasıdır. Gerekli denetimlerin yapılması, güvenlik önlemlerinin alınması bu beklentiler arasındadır. Ayrıca eğitim çocuğun bireysel gelişimine destek olmalıdır (Akbulut, 2013). Veliler, çocuklarının bireysel yeteneklerini keşfetmesini ve bu yeteneklerin desteklenmesini bekler. Öğrenme stillerinin çeşitliliği, çeşitli etkinlikler ve rehberlik hizmeti ile bu beklentiler karşılanabilir. Bir diğer beklenti ise okul paydaşlarının iletişim ve iş birliğine açık olmasıdır. Veliler, çocuklarının akademik ve sosyal gelişimleri hakkında yeterli dönüt almak ve düzenli veli toplantıları gerçekleştirilmesini bekler. Öğretmenlerin, çocuklar arasında adil bir tutum sergilemesi de veli beklentileri arasındadır. Öğretmenlerin her öğrenciye eşit davranmak, başarı ve disiplin konularında tarafsız bir tutum sergilemek velilerin beklentilerini karşılayabilir. Son olarak ise çocuklarına yeterli desteğin sunuluyor olması veli beklentileri arasındadır (Can, 2015).

Okul öncesi kademesinde çocuğu öğrenim gören veliler beklentilerini, okul öncesi eğitimin ilköğretime hazırlaması, erken okuryazarlık becerileri kazandırması, bireysel yeteneklerin keşfedilmesi, sosyal ve akran etkileşiminin sağlanması ve genel olarak hayata hazırlaması şeklinde ifade etmişlerdir (Kıldan, 2012). İlköğretim kademesinde çocuğu öğrenim gören veliler beklentilerini, çocuklarının okuma- yazma becerisinde gelişmelerini, kimlik edinim süreçlerinde rehberlik desteği almalarını, güvenliklerinin sağlanmalarını, öğretmenlerin bireysel ihtiyaçlara yönelik çalışmalar hazırlamalarını ve bireysel destekte bulunmaları şeklinde ifade etmişlerdir (Şahan, 2011). Çocukları ortaokula giden öğrenci velileri, çocuklarının insani, milli ve manevi değerleri kazanmasını, çocuklarının sağlıklı sosyal etkileşim ve iletişim kurmasını, değerler eğitimine yönelik edinimler sağlamasını, liseye ve lise geçiş sınavlarına akademik olarak hazır hale gelmesini, karakter oluşumu ve meslek edinimi süresince gerekli rehberliği almaları şeklinde beklentileri olduğunu belirtmişlerdir (Bora, Selvitopu ve Taş, 2014; Durmuş, 2014). Çocuğu lise öğrenim kademesinde okuyan öğrenci velilerinin genel beklentileri ise, çocuğunun meslek edinme sürecinde iyi bir rehberlik hizmeti alması, toplumsal olaylara duyarlı olması, topluma faydalı birer birey olması yönündedir (Akar ve Ceylan, 2010).

Veliler, çocuklarının sosyal, ahlaki, moral, fiziksel, duygusal, zihinsel gelişimlerinde eğitimin önemli rolü olduğunu hem bilincinde hem de beklentisi içindedir. Her veli böyle bir beklenti içinde olmasa da toplumsal açıdan eğitime yüklenen temel roller arasındadır. Bazı velilerin beklenti düzeyi daha yüksek iken bazı velilerin beklentileri daha düşük olabilir. Ayrıca beklenti düzeyi düşük veya yüksek veliler arasında da beklenti açısından farklılıklar olacağı açıktır.

2.1.4. Uzaktan Eğitim

Uzaktan eğitim, dijital ya da basılı iletişim şeklinde gerçekleşen vakit ve konumdan dolayı olan sınırlılığı aşan farklı eğitim süreçlerini bireylerle buluşturan programlanmış, tasarlanmış, disiplinler arası bir eğitim yöntemidir (Altıparmak, 2011'den aktaran Başaran vd., 2020).

Geleneksel yaklaşımdaki problemlere bir alternatif olarak geliştirilmiş, öğretim faaliyetlerinin düzenlenerek ve öğreticiler ile öğrenciler arası iletişimin özel

olarak belirlenmiş öğretim üniteleri ve farklı ortamlar sayesinde merkezden çıkan bir öğretimdir (İçten, 2006). Uzaktan eğitim kavramı pandemi döneminde sıklıkla karşımıza çıkmış olsa da geçmiş zamanlardan bu yana üzerinde durulan bir öğretim yöntemidir. Uzaktan eğitimin tarihine baktığımızda bu öğretim yönteminin 1700'lü yıllara kadar indiği görülmektedir. Uzaktan eğitim uygulamaları ilk olarak mektuplar aracılığıyla başlamıştır (Kırık, 2014). Bununla birlikte bazı üniversiteler pandemi harici de uzaktan eğitim yoluyla ders vermekte veya programlar yürütmektedir. Uzaktan eğitimin olumlu ve olumsuz yanları ele tartışılırken pandemi sürecinde en çok konuşulan ve toplumların eğitim uygulamalarını sürdürmesine katkı sunan bir uygulama olmuştur. 2019 Aralık ayında Çin'de ortaya çıkan Koronavirüs salgını ile 2020 yılının mart ayında pandemi duyurulmuştur. Bu süre zarfında öğrencilerin eğitimden yoksun kalmamaları için Millî Eğitim Bakanlığı tarafınca ilköğretim, ortaöğretim ve lise düzeylerinde uzaktan eğitim modeli uygulanmıştır (Başaran vd., 2020). Uzaktan eğitimde önem arz eden noktaları;

- 1) Geleneksel eğitim hakkını kullanamayan bireylerden oluşan,
- 2) Eğitimcinin ve öğrenenin başka konularda olduğu,
- 3) Öğrenme koşullarının esnetilebilir olduğu,
- 4) Özel olarak tasarlanmış ünitelerden ve uygulamalardan oluşan,
- 5) Öğretim materyali olarak teknolojinin, web araçlarının kullanıldığı,
- 6) Eğitimcinin ve öğrenenin arasındaki etkileşimin fazla olduğu öğretim metodu (Kör, 2013) olarak sıralanabilir.

Uzaktan eğitim, öğrenenler ve öğreticilerin yüz yüze belli bir mekânda belli bir zamanda bir arada olmadan yürüttükleri eğitim öğretim faaliyetidir. Pandemi döneminde ortaya çıkan uzaktan eğitim genellikle eş zamanlı (çevrimdışı) uygulamalar biçiminde olmuştur. Üniversite düzeyinde çevrimiçi uygulamalarına da yer verildiği ayrıca bazı hibrit uygulamalar (hem uzaktan hem yüz yüze) yer verildiği de gözlenmiştir (Sözen, 2020).

2.1.5. Uzaktan Eğitim ve Öğretim ile Geleneksel Eğitim Arasındaki Farklar

Uzaktan eğitim yöntemini tanımlarken çoğunlukla geleneksel yöntemden farklı eğitim, geleneksel yöntemden farklı öğretim, özerk çalışma, kurum dışı eğitim

faaliyeti, kurum dışı öğrenim faaliyeti ve benzeş tanımlar kullanılmıştır. Bu iki eğitim modelinin farklılıklarından biri etkileşim düzeyidir. Yüz yüze öğrenmede öğrenciler ile öğretmenler bir arada çalışarak etkileşim kurarken, uzaktan eğitim modelinde öğrenci ev ortamında yalnızdır. Yüz yüze eğitimde akran etkileşimi ve öğretimi sağlanabilir. Aynı fiziksel ortamı paylaşan öğrencilerin öğrenme deneyimleri daha yüksek olabilir. Öğrenciler, öğretmeninden ve akranından destek alabilir. Uzaktan eğitim derse devam etmede sorun yaşayan öğrenciler için öğrenmelerini olumlu etkileyecek bir modeldir. Teknolojik araç gereçlerle bağlantı kurmayı gerektiren uzaktan eğitim, öğrenme materyalleri açısından da yüz yüze eğitimden ayrılmaktadır (Arıcılık, Baysal ve Kaya, 2023).

Uzaktan eğitimi yüz yüze eğitimden ayıran özellikler şunlardır (Verdin ve Çark, 1994; Koşar, 2003'ten aktaran Eygü ve Karaman, 2013):

- 1) Öğretim boyunca öğretmen ve öğrencinin ortamlarının farklı olması,
- 2) Öğrenciyi ölçme değerlendirmeyi gerektiren ve içeren eğitim durumlarının etkisi,
- 3) Öğretmen ve öğrenciyi bir araya getirecek ve konuların dijital olarak aktarıldığı eğitim, web materyalinin kullanımı,
- 4) Öğretmen ve öğrenci arasındaki çift yönlü iletişimin oluşması,
- 5) Öğretim ortamının eğiticiyi, öğreneni ve konuları buluşturmak için kullanılması,
- 6) Ortam veya vakitten özgürlük sağlanması,
- 7) Öğrencinin öğretmen tesiri altında olmadan kendi güdüsü ile öğrenmesi,
- 8) Bireye göre farklılaşan ders saatleri,
- 9) Öğrenim sağlayacak kişilerin, öğrenimlerini eşzamanlı ve eşzamanlı olmayan şekilde alabilmeleri,
- 10) Uzaktan eğitim devamlı eğitim fırsatı sağlamada etkili bir yöntemdir.

2.2. İlgili Araştırmalar

Akyıldız ve Yurtbakan (2020), yaptıkları çalışmada sınıf öğretmenlerinin, ilkokul öğrencilerinin ve ebeveynlerinin Covid-19 izolasyon döneminde uygulanan uzaktan eğitim faaliyetleri hakkında yarı yapılandırılmış görüşmeler yaparak toplam

39 kişinin görüşüne başvurmuşlardır. Araştırmanın sonunda ilköğrencileri ve ebeveynlerinin Covid-19 döneminde uygulanan uzaktan eğitimi yeterli bulduklarını ancak sınıf öğretmenlerinin konunun yüzeysel anlatılması nedeni ile yetersiz buldukları sonucuna ulaşmışlardır. Bunun yanı sıra ebeveynlerin, ilköğrencilerinin ve sınıf öğretmenlerinin yüz yüze eğitimde etkileşim oranının fazla olmasından ötürü bu eğitim modelini tercih ettikleri görülmüştür. Çalışmada ilköğrencilerinin okul ortamında fiziksel olarak bulduklarından ve öğretimin daha kolay gerçekleşmesinden ötürü yüz yüze eğitimi tercih ettikleri sonucuna varılmıştır.

Çakır ve Konca (2021), yaptıkları çalışmada pandemi sürecinde okul öncesi kademesinden ilköğrenci kademesine geçen ve uzaktan eğitim yoluyla eğitim alan 20 öğrenci velisine yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirmişlerdir. Araştırmanın sonunda okul öncesi dönem çocuklarının yarısından fazlasının uzaktan eğitimlere katılmadığı, velilerin ise uzaktan eğitimi yeterli görmediği sonucuna ulaşılmıştır. Süreçte canlı derslerden çok EBA ve öğretmenin gönderdiği etkinlikler ile öğretimin sağlandığı görülmüştür. Okul öncesinden ilköğrenci kademesine geçen öğrencilerin bu dönemde daha fazla veli desteğine ihtiyaç duydukları ve bu desteği çoğu oranda annelerin karşıladığı sonucuna ulaşılmıştır. Velilerin görüşlerine göre öğretmenlerin sundukları etkinlikler yetersiz bulmuşlardır. Kendileri internet gibi araçlardan buldukları etkinlikleri yapmaya çalıştıklarını belirtmişlerdir.

Demir ve Özdaş (2020), yaptıkları çalışmada Covid-19 pandemi sürecinde ilköğretim kademesindeki uzaktan eğitim faaliyetlerine ilişkin görüş almak üzere 44 öğretmenin görüşüne başvurmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak açık uçlu anket formu kullanılmıştır. Araştırma sonunda bu süreçte öğretmenlerin, veliler ile iletişime geçerek ödevlendirme ve yönlendirme yaptıkları, velilerin teknolojiyi kullanmada eksik noktaları olduğu, verilen ödevleri çoğunlukla yetersiz ve bazı velilerin ise verilen ödevleri önemsemediği ve öğrencinin ödevi yapmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bunun yanı sıra öğretmenler, velilerle iletişimin istikrarsız oluşu, veli duyarsızlığı, veliyle iletişim kuramama/ulaşamama, verilen çalışmalardan dönüt alamama gibi haberleşme sorunları yaşadıklarını bildirmişlerdir.

Aruğaslan, Çivril ve Özaydın Özkara (2022), yaptıkları çalışmada ilköğrenci kademesinde okuyan 16 öğrenci velisinden uzaktan eğitim ile ilgili görüşlerini almak adına yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirmişlerdir. Velilerin görüşleri eğitim-

öğretim süreci, evde eğitim, etkileşim ve destek kategorileri altında toplanmıştır. Araştırma sonunda veliler uzaktan eğitim sürecinde çocuklarının akademik başarı gösterdiklerini belirtmişlerdir. Ayrıca çocuklarının eğitim süreci için ekstra sorumluluklar aldıklarını belirten veliler, öğretmenlerle olan etkileşimlerinin bu süreçte arttığını söylemişlerdir. Nihayetinde veliler uzaktan eğitimi, yüz yüze eğitime bir destek olarak görüp birinci sınıfa uygun olmadığını belirtmişlerdir.

Arın Yılmaz, Güner, Mutlu ve Yılmaz (2020), yaptıkları çalışmada uzaktan eğitim sürecini yaşayan, farklı öğrenim kademelerinde okuyan öğrenci velilerinin görüşlerine başvurmayı amaçlamışlardır. Türkiye'nin farklı bölgelerinden 3675 veliye ulaşılarak araştırmacılar tarafından oluşturulan "Pandemi Dönemi Uzaktan Eğitimi Değerlendirme Veli Anketi" uygulamışlardır. Araştırma sonunda, öğrencilerin öğretim kademelerine göre uzaktan eğitimden faydalanma düzeyinin değiştiği sonucuna ulaşılmıştır. Veliler uzaktan eğitimde öğrenci ile öğretmenin yeteri kadar etkileşim ve iletişim kuramadıklarını belirtmişlerdir. Velilerin %68'i, uzaktan eğitimin pandemi döneminden sonra da yüz yüze eğitime destek olarak devam etmesini istediklerini belirtmişlerdir.

Güler (2020), yaptığı çalışmada uzaktan eğitim sürecinde çocuğu özel okullarda öğrenim gören 300 velinin şikâyetini incelemiştir. Araştırmacı verileri şikâyetvar.com isimli pek çok sektör ve firmaya yönelik şikâyetlerin iletildiği internet platformundan elde etmiştir. Verilere nitel analiz yapılmıştır. Araştırma sonunda şikâyetin en çok eğitim, kayıt, yemek, okul, pandemi başlıklarında olduğu görülmüştür. Uzaktan eğitim sürecinde veliler çocukları okula bulunmadıkları için yemek ve servis ücretlerinin iade edilmesine yönelik şikâyetlerde bulunmuştur. Verimli eğitim yapılamaması, okullarla iletişimin zor kurulması, uzaktan eğitim platformu için ek ücret istenmesi, kayıp olan günlerin telafilerinin yapılmaması, kitaplardaki fiyat artışları da diğer şikâyetler arasındadır.

Esendemir vd. (2021), yaptıkları çalışmada Ortaokula giden 102 öğrenci velisinin Türkçe dersleri özelinde uzaktan eğitim süreciyle ilgili görüşlerini almak adına anket uygulamışlardır. Araştırma sonunda velilerin büyük çoğunluğu %70,6 bu süreçte teknik problemlerle karşılaştıklarını ifade etmişlerdir. Uzaktan eğitimde en çok kullanılan araç gerecin akıllı telefon olduğu belirlenmiştir. Araştırmada %84,3'lük kısmın uzaktan eğitime ilişkin bilgilerinin kısıtlı olduğu, dijital okuryazarlık oranının

düşük olduğu belirlenmiştir. Veliler yazma becerisinin uzaktan eğitim sürecinde en az desteklenen alan olduğu görüşünü belirtmişlerdir. Ayrıca çocuklarının konuşma ve iletişim becerilerinin ise orta düzeyde geliştiklerini ifade etmişlerdir. Ödevler boyutunda ise velilerin ödevleri yetersiz gördükleri, verimli olmadığı ve takibinin zor olduğu görüşlerini belirtmişlerdir. Son olarak velilerin %55,9'u uzaktan eğitimin devam etmesini istemediklerini bildirmişlerdir.

Bavlı ve Korukluoğlu (2022), yaptıkları çalışmada Covid- 19 pandemisi acil uzaktan öğretim sürecinde öğrenci velilerinin bu süreci nasıl deneyimlediklerini öğrenmek amacıyla yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirmişlerdir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji kullanılmıştır. Araştırma sonunda velilerin sosyal, psikolojik ve fiziksel açıdan zorlandıkları belirlenmiştir. Teknoloji okuryazarlığı düşük olan veliler, web araçlarını kullanmakta zorluk yaşadıklarını belirtmişlerdir. Veliler, çocuklarının pandemi sürecinde uzun süre evde kaldıklarından ötürü ekran bağımlılığı, asosyallik ve uyku düzensizliği gibi problemler yaşadıkları görüşünü belirtmişlerdir. Çocuklarının akademik başarılarında düşüş olduğunu belirten veliler, uzaktan eğitim sürecinde çocukları ile daha fazla iş birliği içerisinde oldukları görüşünü de belirtmişlerdir.

Atik, Kabapınar, Kanyılmaz ve Koçhan Ören (2021), yaptıkları çalışmada velilerin ve sınıf öğretmenlerinin, öğrencilerin uzaktan eğitime katılamama nedenleri ve sürecin nasıl geçtiğine dair görüşlerini almayı amaçlamışlardır. Araştırma grubunu 36 sınıf öğretmeni ve 18 öğrenci velisi oluşturmaktadır. Araştırma nitel araştırma desenlerinden durum çalışması ile yürütülmüştür. Elde edilen veriler içerik analizi kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma sonunda öğrencilerin uzaktan eğitime katılamama nedenlerinin çoğunlukla teknolojik alt yapı eksikliği ve ebeveyn ilgisizliği olduğu belirtilmiştir. Öğretmenlerin çoğu canlı derslere katılımın düşük olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenler derslere katılamayan öğrenciler için kaygı hissettiklerini de belirtmişlerdir. Velilerin ve öğretmenlerin görüşleri genel olarak paralellik göstermiş ve teknolojik alt yapı ve donanım eksikliğinin uzaktan eğitim sürecinde en çok zorlandıkları durum olduğunu belirtmişlerdir.

Başaran vd. (2020), yaptıkları çalışmada uzaktan eğitim sürecine ilişkin verimlilik hakkında öğretmen, öğrenci ve veliler ile yarı yapılandırılmış görüşmeler yapmışlardır. Araştırma grubu devlet okulunda öğrenim gören 80 öğrenci, 80 veli ve

80 öğretmenden oluşmaktadır. Araştırma nitel araştırma olup durum çalışması modeliyle yürütülmüştür. Veriler içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. Araştırma sonunda öğrencilerin çoğunluğunun canlı derslere katıldığı görülmüştür. Canlı derslere katılamayan öğrenciler, alt yapı problemleri, derslerin erken saatte olmasını ve evde öğrenim gören kardeş sayısının fazlalığından ve teknolojik cihazların yeterli gelmemesinden dolayı katılamadıklarını belirtmişlerdir. Görüşler analiz edildiğinde veli ve öğretmen rehberliği becerisinde eksiklikler görülmüştür. Veliler yeterli düzeyde rehberlik hizmetinin verilmediği görüşünü belirtmişlerdir. Öğretmenler ise öğrenci- öğretmen, veli- öğretmen iletişimde kopukluk olduğu görüşünü belirtmişlerdir.

Çaykuş ve Mutlu Çaykuş (2020), yaptıkları çalışmada Covid-19 pandemi sürecinde çocukların psikolojik dayanıklılığını güçlendirmek adına ailelere ve öğretmenlere tavsiyeler vermiştir. Velilere önerilen tavsiyelerden ilki çocuklarda güvenlik duygusu oluşturmaktır. Kriz durumlarında çocukların kendilerini güvende hissetmeleri için ailelerin çocuklarına neden evde kalınması gerektiği gibi konuları açıklayarak çocuklarda güvenlik duygusu oluşturmaları gerektiği belirtilmiştir. Bir diğer tavsiye ise bir arada olma ve zaman geçirmedir. Velilerin uzaktan eğitim sürecinde zorlandıkları konulardan biri olan kaliteli vakit geçirme ve çocuklarına çeşitli etkinlikler bulma konusunda çocukların gelişim düzeylerine göre etkinlik tavsiyeleri verilmiştir. Bir diğer husus ise çocuklarda günlük rutin oluşturmaya ilgili tavsiyelerdir. Çocuklarının bozulan uyku düzenlerinden dolayı kaygı duyan veliler için günlük rutindeki beslenme ve uyku düzenini sağlamaya yönelik tavsiyeler verilmiştir.

Gür ve Filiz (2022), yaptıkları çalışmada velilerin uzaktan eğitim sürecini nasıl algıladıklarını ortaya çıkarmayı amaçlayarak 15 veli ile yarı yapılandırılmış anket gerçekleştirmişlerdir. Araştırma nitel araştırma olup durum çalışması deseni kullanılmıştır. Çalışma sonunda velilerin, çocuklarının uzaktan eğitim sürecinde yeterli öğrenmeyi sağlayamadıkları görüşüne ulaşılmıştır. Çocuklarının online eğitimler esnasında çevresel gürültülerden dolayı dikkat dağınıklığı yaşadıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca internet alt yapısı ile ilgili sorunlar yaşadıklarını belirtmişlerdir.

Balaman ve Hanbay Tiryaki (2021), yaptıkları çalışmada uzaktan eğitim sürecine ilişkin görüşler almak üzere 12 öğretmen ile görüşmeler gerçekleştirmişlerdir. Görüşme formu kullanılarak nitel verilerin elde edildiği araştırma olgubilim

modelindedir. Araştırma sonunda eğitimler çevrimiçi eğitimin psikomotor disiplinlerde, değerlendirme basamağında, etkili iletişimde yeterli olmadığını aktarmışlardır. Ayrıca öğretmenler, çocukların ekonomik olarak aynı durumda olmadıklarını ve buna bağlı olarak motivasyon kaybı yaşadıklarını belirtmişlerdir. Eğitimciler uzaktan eğitim sürecini ve kullanılan web araçlarını yeterli düzeyde kullanmayı bilmediklerini bunun için bir hizmet içi eğitim talepleri olduklarını, uzaktan eğitimin tek başına yetersiz olduğunu aktarmışlardır. Uzaktan eğitim için teknolojik araçlara gereksinim duyan çocukların olduğunu, eba vb. sitelerde kullanım ilgili sorunlar olduğunu belirtmişlerdir. Eğitimciler ise çevrimiçi eğitimin, yüz yüze eğitimle aynı faydayı sağlamadığı görüşü hâkim olmasına karşı geleneksel eğitim olanağının olmadığı bu pandemi sürecinde en iyi alternatifin yine çevrimiçi eğitim olduğunu belirtmişlerdir.

Arı Görgülü, Arslan ve Hayır Kanat (2021), yaptıkları çalışmada Covid- 19 pandemi döneminde yapılan uzaktan eğitime ilişkin 15 öğrenci velisi ile yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirmişlerdir. Araştırma nitel araştırma yaklaşımlarından fenomenolojik desen ile yürütülmüştür. Görüşmelerden elde edilen veriler betimsel analiz ile çözümlenmiştir. Araştırma sonunda velilerin uzaktan eğitim platformlarını kullanmada yetersiz oldukları, ders materyallerine erişmekte zorluk yaşadıkları ve teknolojik araç gereçlerinin yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Veliler, çocuklarının sorumluluk bilincinde azalma gözlemlediklerini, sosyal medya kullanımlarında artış olduğunu da belirtmişlerdir. Velilerin çoğunluğu uzaktan eğitim sürecini verimli geçirdiklerini, ödevlendirmelerin ve dönütlerin daha fazla olabileceğini de belirtmişlerdir. Ayrıca çalışmada uzaktan eğitim çalışmalarının iyileştirilmesine dair veli önerileri de alınmıştır.

Otçeken (2022), yaptığı çalışmada uzaktan eğitim sürecinde, hibrit eğitimin yapıldığı ikinci yılda ilkökul öğrenci velilerinin uzaktan eğitimle ilgili görüş ve değerlendirmelerini almak üzere yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirmiştir. Elde edilen veriler tematik içerik analizi tekniğine göre çözümlenmiştir. Araştırma sonunda, velilerin çoğunluğunun teknolojik araç gereçlere sahip olduğu, velilerin bazılarının uzaktan eğitim deneyimi olması ve buna bağlı olarak çocukların eğitiminde daha avantajlı bir konuma sahipken, uzaktan eğitimle ilgili bir tecrübesi olmayan velilerin, hazırlıksız yakalandıklarından ötürü dezavantajlı oldukları sonucuna

varılmıştır. Araştırmada veliler, teknik sorunlarla karşılaştıklarını ve çözüm için gerekli olan becerilere sahip olmadıkları için zorlandıklarını da belirtmişlerdir. Ayrıca sosyoekonomik düzeyi düşük ailelerin teknik sorunlarla başa çıkmada daha çok zorlandığı görülmüştür. Bazı veliler dijital içerikleri yeterli bulurken, bazı veliler ise yetersiz bularak yeterince zengin içerikli ve eğlenceli olmadığı yönünde görüş bildirmişlerdir. Veliler uzaktan eğitim için zamansal kolaylık sağladığı, sağlık açısından güven teşkil ettiği fakat çocukların ekran sürelerinde ciddi artış meydana getirdiği görüşlerini de belirtmişlerdir. Araştırma da velilerin en sık kaygı hissettiği konu dijital bağımlılığın artması noktasında olmuştur. Uzaktan eğitim için teknolojik araç gereçlerle normalden daha uzun süre vakit geçirilmesi, bu rutinin düzenlenememesi gibi uzaktan eğitimin olumsuz yanlarına dair görüşlerini belirtmişlerdir.

Abuhammad (2020), pandemi sürecinde çocukların karşılaştıkları uzaktan eğitime ilişkin engellerle ilgili ebeveyn algılarını incelenmiştir. Yaşanan engellere ilişkin facebook gruplarından elde edilen veriler analiz edilmiştir. Analiz sonucunda uzaktan eğitimle ilgili engeller; kişisel engeller, teknik engeller, lojistik ve mali engeller olarak belirlenmiştir. Ebeveynlerin çocuklarının sorunlarıyla ve eğitimleriyle ilgilendikleri ancak azımsanamayacak düzeyde sorunlar yaşadıkları belirlenmiştir. Örneğin teknolojiye erişim, internet bağlantı problemleri, teknolojinin eğitimsel olarak nasıl kullanılacağı, öğretimsel desteği nasıl sağlayacakları gibi konularda sorunlar ve engellerle karşılaştıkları gözlenmiştir.

Trzcínska-Król (2020), Covid 19 pandemisinde özel eğitime gereksinim duyan bireylerin bu süreçte yaşadıkları sorunlara ilişkin ebeveyn görüşleri incelenmiştir. Çalışmada psikolojik ve pedagojik açıdan ebeveynlerin görüşleri ve başa çıkma yolları incelenmiştir. Analiz sonuçları uzaktan eğitimin özel gereksinimli öğrencilerin eğitimi açısından uygun olmadığı belirlenmiştir. Genellikle çocukların, özellikle de özel eğitime ihtiyacı olan çocukların bireysel tercihlerini, ihtiyaçlarını dikkate almayan materyaller hazırlandığı yönünde bulgulara ulaşılmıştır. Araştırmada öğretmenlerin, özellikle özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin bilişsel ve duygusal-sosyal yeteneklerini dikkate almadıkları aktarılan hususlar arasında yer almıştır.

Coman vd. (2020), Romanya eğitim sisteminde öğretmen-öğrenci ve velileri kapsayan çalışmada uzaktan eğitimin olumsuz etkilerine rağmen pandemi nedeni

ile kerhen de olsa bu eğitimi benimsediklerini belirlemiştir. Hali hazırdaki uygulamaların veliler ve öğretmenler tarafından olumsuzluklarına dikkat çekmekle birlikte gelecekte benzer durumlar için daha iyi bir deneyim kazandıklarını belirtmişlerdir.

Aziz, Saddhono, ve Setyawan (2022), Endonezya'da yaptıkları çalışmada Covid 19 sürecinde, 2020-2021 döneminde Wos'ta yer alan makaleler taranarak bir bibliometrik analiz yapılmıştır. Analiz süreci, ebeveynlerin pandemi sürecinde uzaktan eğitim uygulamalarında yaşanan sorunlarına ışık tutmuştur. Analiz sonuçları özellikle ebeveynlerin öğrencinin yaşı dolayısı ile eğitim kademesi düştükçe nasıl rehberlik yapabilecekleri konusunda zorlandıklarını göstermektedir. Ebeveynlerin etkili rehberlik konusunda desteğe ihtiyaç duyduklarını göstermektedir. Özellikle ilkokul öğrencilerinin daha fazla desteğe ihtiyaç duydukları belirlenmiştir.

Görüşlerden yola çıkacak olursak veliler, öğretmenlerin ders ve ödev takibinden, evde birden fazla uzaktan eğitim gören çocuğu bulunmasından, çocukların uzaktan eğitim sürecinde teknoloji kullanımlarındaki artışa bağlı olarak sosyal medyayı daha fazla kullanmasından kaygı duyduklarını dile getirmişlerdir (Balaman ve Hanbay Tiryaki, 2021). Bunun yanı sıra anlatımların yeterli olduğundan fakat öğrencilerin yüz yüze eğitimdeki gibi verim alamadığından bahseden veliler ayrıca öğretmenle iletişime geçemedikleri için süreci verimsiz geçirdiklerini belirtmişlerdir (Gür ve Filiz, 2022). Bu araştırmadan ve yapılan ilgili araştırmalardan ulaşılan veli görüşleri ile uzaktan eğitim için yeni bir pencere açarak teknoloji okuryazarlığının artması, alternatif yöntemlerin çoğalması ve kullanılması gerektiği görüşüne ulaşılabilir. Bu araştırmada da velilerin bu süreçte yaşadıkları olumlu ve olumsuz deneyimleri ve eğitime ne denli bakış açısı farklılıkları geliştirdikleri bilgisine ulaşarak uzaktan eğitim adına bir çalışma ve çözüm önerisi sunulması amaçlanmıştır. Ayrıca pandemi dönemi, eğitimin tekrar ele alınması, amacından saparak geçerliliğinden emin olunamayan yöntemlerin, stratejilerin geliştirilmesi ve gözden geçirilmesi için bir vesile olarak görülebilir. Bu eğitim durumlarının düzenlenmesi için ilgili konu hakkındaki raporların, çalışmaların irdelenmesi bir çözüm olanağı sağlayabilir (Sarı ve Nayır, 2020).

3. YÖNTEM

Bu bölümde, araştırma modeli, araştırma grubu, veriler ve toplanması ile verilerin çözümlenmesi ve yorumlanmasına ait bilgilere yer verilmiştir.

3.1. Araştırma Modeli

Bu araştırma betimsel nitelikte tarama araştırmasıdır. Tarama araştırmaları, geniş kitlelerin görüşlerini, özelliklerini betimlemeyi hedefleyen araştırmalardır. Tarama araştırmaları anlık, kesitsel, boylamsal, geçmişe dönük tarama araştırmaları olmak üzere dört başlıkta incelenebilir. Bu araştırma geçmişe dönük tarama araştırmasıdır. Geçmişe dönük tarama araştırması, geçmişte yaşanan olayların yaşayan kişilerin görüşlerine, beyanlarına dayalı olarak yürütülen çalışmalardır (Büyüköztürk vd., 2020). Bu araştırma 2022-2023 yılında Bahar döneminde yürütülmüştür. Covid 19 Pandemisi sürecinde velilerin bu süreçte okulda okuyan çocuğu olanların uzaktan eğitimin onların beklentilerini nasıl karşıladığı incelenmiştir. Bu nedenle olay geçmişte yaşanmış ancak etkileri devam etmektedir. Geçmişe dönük tarama araştırması, geçmişte yaşanan olay ve olgulara ilişkin olarak bunlardan etkilenen katılımcıların görüşlerini incelemeye yarar (George, 2023).

Bu model göz önüne alınarak velilerin pandemi döneminde yapılan uzaktan eğitimdeki beklentileri ve beklentilerinin karşılanma düzeyleri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Tarama araştırmalarının önemli faydalarından biri de geniş kitlelere ulaşılması ve standart bir ölçme aracı ile verilerin toplanarak genellenebilir sonuçlara ulaşılmasını sağlamaktadır (Kumar, 2002).

3.2. Evren ve Örneklem

Bursa ilinde Nilüfer ilçesinde tüm kademelerde toplam 155, Osmangazi ilçesinde toplam 254, Yıldırım ilçesinde toplam 184 okul bulunmaktadır. Bu ilçelerde

okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve lise kademelerinde öğrenim gören 412 bin 340 öğrenci bulunmaktadır. Bu evrenden kolayda ulaşılabilir örnekleme yöntemi ile örneklem alınmıştır. Kolayda ulaşılabilir örnekleme yöntemi, ana kütle içerisinde seçilecek örnek kesimin araştırmacının yargılarına belirlendiği tesadüfi olmayan örnekleme yöntemidir (Aaker vd., 2007, Malhotra, 2004, Zikmund, 1997'den aktaran Aydın vd., 2015). Bursa ilinde, Nilüfer, Yıldırım ve Osmangazi ilçelerinde bulunan özel ve kamu (devlet) anaokulu, ilkokul, ortaokul ve lise kademelerinde 2022- 2023 yılında öğrenim gören 396 öğrenci velisine anket uygulama amacı ile ulaşılmak istenmiştir. Bu çerçevede araştırmaya katılan velilerin 268'i kadın, 122'si erkektir ve 6 kişi cinsiyetini belirtmeyi tercih etmemiştir. Ailelerin eğitim düzeyi bakımından dağılımı %40,5 Lisans, %33,8 Lise, %9,8 Ortaokul, %7,6 İlkokul, %7,3 Lisansüstü, %1 Okuryazar şeklindedir. Analiz sürecinde velilerin eğitim düzeyi okuryazar olarak belirtenlerin sayısı çok düşük olduğundan bu kategoridekiler ilkokul mezunu kategorisi ile birleştirilerek analiz edilmiştir. Velilerin 252'si (%63.6) bir işte çalıştığını 143'ü (%36.1) ise çalışmadığını belirtmiştir. Velilerden 1'i ise çalışma durumunu belirtmemiştir.

3.3. Veri Toplama Araçları ve Teknikleri

Bu altbölümde araştırmaya temel oluşturan katılımcıların görüş ve algılarının belirlenmesinde kullanılan ölçme aracına ait bilgiler verilmiştir.

Araştırmanın ilk aşaması olarak konuyla ilgili genel bir literatür taraması yapılmıştır. Araştırmanın veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen “Velilerin Okula Bakış Açıları ve Beklentilerinin Pandemi Dönemindeki Değişimini Değerlendirme Ölçeği” ve bir de kişisel bilgi formu kullanılmıştır.

Öncelikle velilerin uzaktan eğitimin onların beklentilerini karşılama düzeyine ilişkin görüşlerini belirlemek amacı ile 41 maddelik madde havuzu hazırlanmıştır. Bu madde havuzu dil, üslup, anlatım ve açıklık özellikleri bakımından 2 Türkçe uzmanının görüşüne sunulmuştur. Tüm maddelerin açık, anlaşılır, anlatım ve dilbilgisi bakımından uygun olduğu belirlendikten sonra Eğitim Programları ve Öğretim alanından 2, Eğitim Yönetimi alanından 2, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık alanından 1, Eğitim Teknolojileri alanında 1, Ölçme ve Değerlendirme alanında 1

uzmanın görüşüne başvurarak maddelerin araştırmanın amacına uygunluğu bakımından incelemeleri istenmiştir. Ayrıca maddelerin ölçek yapısı bakımından binişiklik olup olmadığı, araştırmanın amacına hizmet düzeyi özellikleri bakımından incelemeleri istenmiştir. Bu çerçevede ölçekten 4 Madde çıkarılmıştır. Kalan 37 madde için faktör analizi uygulanmıştır. Faktör analizi uygulanan gruptaki velilerin 110'u (%59.46) kadın, 75'i (%40.54) erkektir. Bu velilerin 35'i (%18.92) ilkokul, 42'si (%22.70) ortaokul, 78'i (%38.92) lise ve 30'u (%16.22) üniversite mezunudur. Verilerin normal dağıldığı (tüm maddelerin çarpıklık ve basıklık ölçülerinin ± 2 aralığında olduğu), uç değerlerin olmadığı gözlenmiştir. Bu çerçevede 185 kişiden elde edilen verilere Temel Bileşenler analizine dayanan ve 90 derecelik dik döndürme tekniği (Varimax) tekniği kullanılarak Açıklayıcı Faktör Analizi yapılmıştır. Faktör analizinde maddelerin öz değeri için sosyal bilimlerde sıklıkla kabul edilip uygulanan 0.30 ve üzeri (Tavşancıl, 2002) faktör yük değerine ait maddeler seçilmiştir. İlk analizde Kaiser Meyer Olkin örneklem yeterlilik testinden elde edilen değerin 0.90 olduğu, Bartlett Küresellik ölçüsünün 9157.722 ve $p < .05$ düzeyinde anlamlı olduğu bu çerçevede verilerin örnekleminin yeterli olduğu değerlendirilmiştir (Özdamar, 2002). İlk analizde 8 faktör yapısı ve Varyansın %64.306'sını açıkladığı gözlenmiştir. Ancak bazı maddelerin birden fazla faktör altında yer aldığı ve faktör yüklerinin birbirine çok yakın olduğu gözlenmiştir. Bu maddelerden "1. Çocuğumun uzaktan eğitim sürecinde derste işlenen konuları öğrendiğini düşünüyorum" maddesinin 1. Faktör altında 0.471, 2. Faktör altında 0.406 ve 3. Faktör altında -0.380 faktör yüküne sahip olduğu, ayrıca "Uzaktan eğitim sürecinde çocuğumun dersleri hakkındaki endişeleri arttı." Olarak ifade edilen 8. Maddenin benzer şekilde 3. Faktör altında 0.485 ve 7. Faktör altında 0.400 faktör yüküne sahip olduğu gözlenmiştir. Bu maddeler ölçekten çıkarılmıştır. Ayrıca "Çocuğum uzaktan eğitim faaliyetlerine TV yayınlarından katılım sağladı." Şeklinde ifade edilmiş olan 10. Maddenin 0.653 faktör yükü ile tek bir faktör oluşturduğu ve bu nedenle ölçekten çıkarılmasının uygun olduğu değerlendirilmiştir. Tekrar yapılan analiz sonucunda ölçeğin 7 faktör yapısına sahip olduğu gözlenmiştir. Binişik, birden fazla faktör altında ya da faktör yük değeri 0.30 altında olan veya herhangi bir faktör altında yer almayan madde olmadığı gözlenmiştir. 7 faktör yapısına sahip olan ölçeğin açıkladığı toplam varyans %63.416 olarak belirlenmiştir. Analiz sonucunda belirlenen faktör yapıları ve maddelerin faktörlere dağılımı ve yükleri Çizelge 1'de verilmiştir.

Çizelge 1. Açıklayıcı Faktör Analizi Sonucu Faktörler ve Maddelerin Faktörlere Dağılımı

Ölçek Maddeleri	Faktörler						
	1	2	3	4	5	6	7
14. Uzaktan eğitim sürecinde öğretmenin verdiği ödevleri yeterli görüyorum.	.799						
15. Uzaktan eğitim sürecinde öğretmenin yaptığı ödev kontrollerini yeterli görüyorum.	.789						
M29-. Uzaktan eğitim sürecinde çocuğumun sorumluluk bilincinde artış gözlemledim.	.715						
M16-Uzaktan eğitim sürecinde çocuğumun öğretmenine sorduğu sorulara yeterli geri dönüt verildiğini düşünüyorum	.712						
M24- Uzaktan eğitim sürecinde yapılan veli bilgilendirme seminerlerinin yeterli olduğunu düşünüyorum.	.662						
M26- Uzaktan eğitim sürecinde aylık veli toplantıları gerçekleştirildi.	.630						
M28- Uzaktan eğitim sürecinde ders duyuruları zamanında yapıldı.	.562						
M2- Çocuğumun uzaktan eğitim yoluyla aldığı derslerin işlenişinden memnunum.	.523	.368					
M12- Uzaktan eğitim sürecinde yapılan canlı dersler, konuların öğrenilmesi için yeterlidir.	.507			.382			
M3- Çocuğum uzaktan öğretim için gerekli olan teknolojik araç-gereçlere kolaylıkla ulaşabildi.		.809					
M5- Çocuğum uzaktan eğitim için gerekli olan internet bağlantısına kolaylıkla ulaşabildi.		.793					
M4- Çocuğum uzaktan eğitim için gerekli olan teknolojik araç- gereçleri kolaylıkla kullanabildi.		.759					
M9- Çocuğumun uzaktan eğitim sürecinde yaşadığı teknolojik problemlere kolaylıkla çözüm bulabildim.		.665					
M7- Uzaktan eğitim sürecinde kullanılan çevrimiçi platformları (Eba, Teams, Zoom, Google Meet vb.) kullanmada herhangi bir zorluk yaşamadık.		.603					
M11- Çocuğum uzaktan eğitim faaliyetlerine canlı dersler üzerinden katılım sağladı.		.599					
M39- Uzaktan eğitim sürecinde çocuğumun öğrenmeye ilgisi azaldı.			.842				
M40- Uzaktan eğitim süreci çocuğumun motivasyonunda (derslere olan ilgisi-öğrenme isteğinde) azalma oldu.			.812				
M38- Uzaktan eğitim sürecinde çocuğumun başarısında düşüş oldu.			.803				
M37- Uzaktan eğitim sürecinde çocuğuma derslerinde nasıl yardımcı olacağımı bilemedim			.490				
M35- Pandemi sürecinden sonrada çocuğumun uzaktan eğitim yoluyla ders almasını isterim.				.784			
M33- Uzaktan eğitim ile öğretim, yüz yüze eğitim ile öğretimden daha niteliklidir.				.774			
M34- Uzaktan eğitim sürecinin çocuğumun sağlığı açısından daha faydalı olduğunu düşünüyorum.				.674			

Çizelge 1- Devamı

38. Genel olarak uzaktan eğitim sürecinden memnun kaldım.	.414	.613					
M30- Çocuğumun uzaktan eğitim sürecinde derslere katılımı arttı.	.308		.757				
M31- Çocuğumun uzaktan eğitim sürecinde derslere olan ilgisi arttı.		.376	.707				
M29- Uzaktan eğitim sürecinde çocuğumun sorumluluk bilincinde artış gözlemledim.	.366		.697				
M32- Çocuğumun uzaktan eğitim sürecinde özdenetim becerisi arttı.	.320	.333	.689				
M17- Uzaktan eğitimde çocuğum derslere zamanında girme konusunda sorun yaşadı.						.689	
M18- Uzaktan eğitim sürecinde çocuğum uyku düzeniyle ilgili sorun yaşadı.						.654	
M6- Uzaktan eğitim sürecinde çocuğum internet bağlantısının hızı nedeniyle sorun yaşadı.						.607	
M19-19. Uzaktan eğitim sürecinde çocuğum, ders ortamının gürültülü olmasından ötürü sorun yaşadı.						.485	
M23- Çocuğum uzaktan eğitim sürecinde ebeveyn desteğine daha çok ihtiyaç duydu.						.727	
M22- Uzaktan eğitim sürecine başlayınca çocuğumun sosyalliği azaldı.						.625	
M25- Uzaktan eğitim sürecinde pedagojik bir desteğe ihtiyacım oldu.						.619	
Her bir faktörün Açıldığı Varyans %	14.464	10.895	9.300	9.083	8.259	5.881	5.532
	.89	.84	.86	.82	.78	.62	.62

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization.^a

Analiz sonucunda ölçeğin 1. Faktörünün %14.464 ile en yüksek faktör varyansına sahip olduğu gözlenmiştir. Bu ölçekteki madde sayısı 9'dur. En düşük açıklanan varyans 5.532 ile 7. Faktördür. Bu faktördeki madde sayısı ise 3 tanedir.

Ölçeğin güvenilirliği Cronbach Alfa ile çözümlenmiştir. Güvenirlik analiz sonucu Tablo 1'de verilmiştir. Buna göre en yüksek güvenilirlik katsayısı 0.89 ile 1. Faktöre ait iken en düşük güvenilirlik 0.62 ile hem 6 hem de 7. Faktöre aittir. Ölçeğin genelinin güvenilirliği ise 0.78 olarak belirlenmiştir. Güvenirlik katsayıları ölçeğin yeterli düzeyde güvenilir olduğunu göstermektedir (Tavşancıl, 2002). En düşük Madde toplam korelasyonuna sahip madde 0.294 ile 6. Madde, en yüksek 0.819 ile 41 maddeye ait olduğu gözlenmiştir. Ölçek maddelerinin üst grup alt grup %27 tekniği ile yapılan analizinde tüm maddelerin 0.05 düzeyinde anlamlı olduğu en düşük t değerinin 7.871, en yüksek t değerinin 24.163 olduğu belirlenmiştir. Ölçeğin bu haliyle geçerli ve güvenilir sonuçlar üreteceği ve ölçeğin bu haliyle veri toplamak için uygun olduğu değerlendirilmiştir.

Ölçeğin 1. Faktörü, öğrenme ve öğretme etkinlikleri hakkında olduğundan bu faktöre Öğrenme ve Öğretme Süreci, 2. Faktör teknolojiye erişim, teknoloji alt yapısı gibi maddeleri içerdiğinden Teknolojiye erişim olarak isimlendirilmiştir. Ölçeğin 3. Faktöründeki maddeler ilgi, motivasyon ve buna dayalı ifadeleri içerdiğinden Motivasyon, 4. Faktör uzaktan eğitim sürecinden memnuniyet, hoşnutluk ile ilgili olduğundan Memnuniyet, 5. Faktör öğrencinin bu süreçte derse ilgili, katılım, öz denetim ile ilgili maddeleri içerdiğinden Öz Düzenleme adı verilmiştir. Ölçeğin 6. Faktörü uzaktan eğitim sürecinde teknolojinin neden olduğu sorunlarla ilgili maddeleri içerdiğinden Teknolojik sorunlar ve 7. Faktörü çocuğun sosyalleşme ile ilgili maddeleri içerdiğinden Sosyalleşme olarak isimlendirilmiştir.

Araştırma için gerekli izinler yasal yollar ile alınmıştır. Ölçek okul müdürleri ve müdür yardımcıları aracılığıyla velilere ulaştırılmıştır. Veliler çevrimiçi ortamda soruları cevaplamıştır. Ölçeğin başındaki bilgilendirme de bu çalışmayı kimin yaptığı, çalışma ile ne amaçlandığı, çalışmanın konusu ile ilgili olgular yer almıştır. Elde edilen veriler “Kesinlikle katılıyorum”, “Katılıyorum”, “Kararsızım”, “Katılmıyorum”, “Kesinlikle katılmıyorum” şeklinde beşli Likert ölçeği kullanılarak değerlendirilmiştir. “Kesinlikle katılıyorum 5, katılıyorum 4, kararsızım 3, katılmıyorum 2, kesinlikle katılmıyorum 1” şeklinde sayısallaştırılmıştır.

3.4. Verilerin Toplanma Süreci

Bursa ilinde Yıldırım, Nilüfer ve Osmangazi ilçesindeki okullarda gerçekleştirilecek çalışma için gerekli izin olurunun alınmasıyla, okullarda 2022-2023 yılının 2. Döneminde ölçek uygulaması gerçekleştirilmiştir. Araştırma kapsamında olan okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve lise kademelerindeki kurum müdürlerinden ve müdür yardımcılarında izin alınarak kendileri tarafınca velilerin gönüllük esasını gözetilerek çevrimiçi ortamda veri toplama aracı uygulanmıştır.

Belirtilen kurumlardaki öğrenci velilerinden 399 veliye ulaşılmıştır. Ancak 3 velinin verileri ölçeği doldurmadıkları için değerlendirilememiştir. Bu nedenle toplamda değerlendirmeye alınan ölçek sayısı 396’dır. Ancak ölçeklerden bazısında demografik verilerde eksik (örneğin 1 veli çalışma durumunu, 2 veli çocuğunun devlet ya da özel okulda okuma durumu, 6 veli cinsiyet belirtmemiştir) olmakla birlikte bu ölçekler kayıp veri olarak ele alınıp analize dâhil edilmiştir.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırmada verilerin analizinde öncelikle normallikler incelenmiştir. Tek doğrusal normallik için basıklık ve çarpıklık ölçüleri dikkate alınmıştır. Anderson, Babin, Black ve Hair (2010) ve Bryne (2010) normallik için çarpıklık için ± 2 aralığı, basıklık için ± 7 aralığına kadar olabileceğini belirtmişlerdir. Bu çerçevede araştırmada çarpıklık için ± 2 aralığı, basıklık için ± 7 dikkate alınmış ve uç değerlerin olup olmadığı incelenmiştir. Ayrıca dağılımlar için histogramların yanı sıra P-P ve Q-Q eğrileri incelenerek normal dağılım olup olmadığı kontrol edilmiştir. Bunların yanı sıra her bir bağımsız değişkenin düzeyi incelenerek analiz sürecine karar verilmiştir (George ve Mallery, 2010). Bu çerçevede dağılımlar normal ise parametrik testler kullanılmıştır. Dağılımların normal olmadığı durumlarda parametrik olmayan testler kullanılmıştır.

Velilerin Covid 19 Pandemi sürecinde teknoloji erişimine ilişkin bulgularda yüzde ve frekans, uzaktan eğitimin beklentilerini karşılama düzeyine ilişkin görüşlerinin dağılımı için betimsel analiz kullanılmıştır. Betimsel analizde ortalama ve standart sapma dağılımları incelenmiştir. Ortalamaların yorumlanmasında;

1.00-1.79 = Olumsuz

1.80-2.59 = Olumsuz

2.60-3.39 = Olumsuz

3.40 -4.19 = Olumlu

4.20 – 5.00 = Olumlu

Aralıkları dikkate alınarak yorumlanmıştır.

Cinsiyet, velinin çalışıp çalışmama durumu gibi bağımsız değişkenin düzeyi iki ise analizde dağılımlar normal ise Bağımsız Gruplar t Testi, Dağılımlar normal değil ise Mann Whitney U testi ile analiz yapılmıştır.

Velinin eğitim düzeyi, velinin sosyoekonomik düzeyi ve çocuğunun öğrenim gördüğü eğitim kademesi gibi bağımsız değişkenin kategorisi 3 ve daha fazla ise dağılımlar normal olduğu durumda Tek Yönlü Varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Farklılığın gözlemlendiği durumda farkın kaynağı için Scheffe testi ile

analiz yapılmıştır. Dağılımların normal olmadığı durumlarda Kruskal Wallis H testi ile analiz yapılmıştır.

Öğrenci velilerinin eğitim düzeyinde okuryazar sayısının çok az olması nedeni ile bu kategori bir üst kategori olan ilkokul mezunu içine alınmıştır. Analiz sürecinde velilerin eğitim düzeyi ilkokul, ortaokul, lise, lisans ve lisansüstü eğitim mezunu olarak kategorize edilmiştir.

İstatistiksel farklılığın olduğu durumda farklılık olan değişkenler için güç testi uygulanarak farkın önemine ilişkin fikir elde edilmiştir (Cohen, 2013). Anlamlılık için 0.05 düzeyi dikkate alınmıştır. Verilerin analizinde SPSS 21.0 (Statistical Package for Social Sciences) ve Jamovi programından yararlanılmıştır.

4. BULGULAR VE YORUMLAR

Çalışmanın bu bölümünde araştırmanın problemleri çerçevesinde elde edilen veriler analiz edilmiştir. Analize ilişkin bulgulardan önce velilerin uzaktan eğitim sürecinde teknoloji erişimi ile ilgili bulgulara yer verilmiştir.

4.1. Velilerin Teknoloji Erişimine İlişkin Bulgular

Velilerin pandemi döneminde uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerinin (Çocuklarının) teknolojiye erişim ve kullanımları hakkındaki veriler betimsel analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları Çizelge 2’de sunulmuştur.

Çizelge 2. Velilerin İnternet Erişim Durumu

		Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
İnternet Erişimi	Evet	384	97.0	97.0
	Hayır	12	3.0	3.0
Uzaktan Erişimi Sağladıkları Araç	Görüş belirtmeyen	7	1.8	1.8
	Akıllı telefon	81	20.5	20.5
	Bilgisayar	224	56.6	56.6
	Tablet	73	18.4	18.4
	TV	7	1.8	1.8
	Cihazım/aracım yok	4	1.0	1.0
Uzaktan Eğitimi Gerçekleştirme Biçimi	Görüş Belirtmeyen/yok	15	3.8	3.8
	Bilgisayar- Telefon- tablet	2	.5	.5
	Canlı ders ve videolu ders	2	.5	.5
	Sadece canlı ders	227	57.3	57.3
	Sadece TV yayını	11	2.8	2.8
	TV yayını ve canlı ders	136	34.3	34.3
	Çocukların yaşı tutmadığı için uzaktan eğitim görmedik	3	.8	.9

Analiz sonucunda çalışmaya katılanların %97'si internet erişimine sahip olduğunu belirtmişlerdir. Bu, araştırmaya katılan kişilerin internet erişiminin yaygın olduğunu gösterir. Bununla birlikte, %3'lük bir kesim internet erişimine sahip olmadığını belirtmişlerdir. Bu durum, bu kesimin teknolojiye erişim noktasında dezavantajlı olduğunu gösterir. Uzaktan eğitime erişimi olanların %56.6'sı bilgisayar

kullanırken, %20.5'i akıllı telefon kullanmıştır. Bu, dijital cihazların uzaktan eğitimde etkin bir şekilde kullanıldığını gösterir. Ankete katılanların %57.3'ü uzaktan eğitimi gerçekleştirme biçimi olarak canlı dersi tercih etmiştir. Ayrıca, ankete katılanların %34.3'ü uzaktan eğitimi gerçekleştirme biçimi olarak TV yayını ve uzaktan eğitimi tercih etmiştir. Ancak, bazı çocukların uzaktan eğitime katılmadığı da belirtilmiştir. Bu sonuçlar, internet erişimi olan kişilerin uzaktan eğitime erişim sağladıkları araç ve uzaktan eğitimi gerçekleştirme biçimleri hakkında genel bir fikir vermektedir.

4.2. Velilerin Pandemi Sürecindeki Uzaktan Eğitim İle İlgili Görüşlerine İlişkin Analiz

Araştırmanın 1. Problemi “Velilerin Covid- 19 Pandemi dönemindeki uzaktan eğitim sürecine ilişkin görüşleri nedir?” şeklinde belirlenmiştir. Araştırma sorusunun cevabını belirlemek için betimsel analiz yapılmıştır. Ayrıca her bir madde ve boyut için tek doğrusal normallik için Basıklık ve Çarpıklık değerleri incelenmiştir. Analiz sonuçları Çizelge 3’de verilmiştir.

Çizelge 3. Velilerin Pandemi Sürecindeki Uzaktan Eğitim ile İlgili Görüşlerine İlişkin Betimsel Analiz Sonuçları

Ölçek Madde ve Boyutları	Ort.	SS	Çarpıklık	Sivrilik
2- Çocuğumun uzaktan eğitim yoluyla aldığı derslerin işlenişinden memnunum.	2.88	1.27	.011	-.958
12- Uzaktan eğitim sürecinde yapılan canlı dersler, konuların öğrenilmesi için yeterlidir.	2.56	1.27	.258	-.953
14- Uzaktan eğitim sürecinde öğretmenin verdiği ödevleri yeterli görüyorum.	3.15	1.30	-.195	-.989
15- Uzaktan eğitim sürecinde öğretmenin yaptığı ödev kontrollerini yeterli görüyorum.	2.95	1.39	.018	-1.204
16- Uzaktan eğitim sürecinde çocuğumun öğretmenine sorduğu sorulara yeterli geri dönüt verildiğini düşünüyorum.	3.29	1.29	-.287	-.892
24- Uzaktan eğitim sürecinde yapılan veli bilgilendirme seminerlerinin yeterli olduğunu düşünüyorum.	2.75	1.35	.313	-.963
26. Uzaktan eğitim sürecinde aylık veli toplantıları gerçekleştirildi.	2.41	1.40	.581	-.914
27- Çocuğumun öğretmenleri ile uzaktan eğitim sürecinde sağlıklı iletişim kurabildim.	3.07	1.40	-.040	-1.210

Çizelge 3- Devamı

28- Uzaktan eğitim sürecinde ders duyuruları zamanında yapıldı.	3.69	1.27	-.722	-.452
Faktör 1: Öğrenme-Öğretme Süreci	2.97	.97	.126	-.559
3- Çocuğum uzaktan öğretim için gerekli olan teknolojik araç-gereçlere kolaylıkla ulaşabildi.	3.73	1.33	-.741	-.652
4- Çocuğum uzaktan eğitim için gerekli olan teknolojik araç- gereçleri kolaylıkla kullanabildi.	3.66	1.38	-.649	-.854
5- Çocuğum uzaktan eğitim için gerekli olan internet bağlantısına kolaylıkla ulaşabildi.	3.97	1.24	-1.063	.049
7- Uzaktan eğitim sürecinde kullanılan çevrimiçi platformları (Eba, Teams, Zoom, Google Meet vb.) kullanmada herhangi bir zorluk yaşamadık.	3.35	1.35	-.413	-.968
9- Çocuğumun uzaktan eğitim sürecinde yaşadığı teknolojik problemlere kolaylıkla çözüm bulabildim.	3.55	1.22	-.496	-.653
11. Çocuğum uzaktan eğitim faaliyetlerine canlı dersler üzerinden katılım sağladı.	4.36	1.10	-1.828	2.400
Faktör 2: Teknolojiye Erişim	3.77	.95	-.808	.068
37- Uzaktan eğitim sürecinde çocuğuma derslerinde nasıl yardımcı olacağımı bilemedim.	2.86	1.33	.201	-.975
38- Uzaktan eğitim sürecinde çocuğumun başarısında düşüş oldu.	3.00	1.43	.041	-1.264
39- Uzaktan eğitim sürecinde çocuğumun öğrenmeye ilgisi azaldı.	3.07	1.43	-.038	-1.266
40- Uzaktan eğitim süreci çocuğumun motivasyonunda (derslere olan ilgisi-öğrenme isteğinde) azalma oldu.	3.17	1.44	-.103	-1.286
Faktör 3: Motivasyon	3.03	1.18	.032	-.927
33- Uzaktan eğitim ile öğretim, yüz yüze eğitim ile öğretimden daha niteliklidir.	1.74	1.16	1.587	1.538
34- Uzaktan eğitim sürecinin çocuğumun sağlığı açısından daha faydalı olduğunu düşünüyorum.	2.28	1.46	.737	-.880
35- Pandemi sürecinden sonrada çocuğumun uzaktan eğitim yoluyla ders almasını isterim.	1.82	1.29	1.483	.938
36- Genel olarak uzaktan eğitim sürecinden memnun kaldım.	2.38	1.27	.503	-.775
Faktör 4: Memnuniyet	2.06	1.05	1.075	.555
29- Uzaktan eğitim sürecinde çocuğumun sorumluluk bilincinde artış gözlemledim.	2.73	1.30	.216	-.916
30- Çocuğumun uzaktan eğitim sürecinde derslere katılımı arttı.	2.61	1.29	.401	-.763
31- Çocuğumun uzaktan eğitim sürecinde derslere olan ilgisi arttı.	2.41	1.25	.509	-.659
32- Çocuğumun uzaktan eğitim sürecinde özdenetim becerisi arttı.	2.64	1.32	.283	-.980

Çizelge 3- Devamı

Faktör 5: Öz Düzenleme	2.59	1.15	.348	-.591
6- Uzaktan eğitim sürecinde çocuğum internet bağlantısının hızı nedeniyle sorun yaşadı.	2.84	1.33	.123	-1.080
17- Uzaktan eğitimde çocuğum derslere zamanında girme konusunda sorun yaşadı.	2.70	1.35	.304	-1.044
18- Uzaktan eğitim sürecinde çocuğum uyku düzeniyle ilgili sorun yaşadı.	2.65	1.44	.300	-1.209
19- Uzaktan eğitim sürecinde çocuğum, ders ortamının gürültülü olmasından ötürü sorun yaşadı.	2.49	1.38	.511	-.961
Faktör 6: Teknolojik Sorunlar	2.67	.94	.249	-.281
22- Uzaktan eğitim sürecine başlayınca çocuğumun sosyalliği azaldı.	3.42	1.43	-.369	-1.159
23- Çocuğum uzaktan eğitim sürecinde ebeveyn desteğine daha çok ihtiyaç duydu.	3.42	1.30	-.365	-.900
25. Uzaktan eğitim sürecinde pedagojik bir desteğe ihtiyacım oldu.	2.46	1.39	.515	-.926
Faktör 7: Sosyalleşme	3.09	1.03	-.053	-.548
Genel Ortalama	2.88	.41	.146	3.373

Analiz sonucunda ölçeğin birinci faktörü olan öğrenme öğretme sürecinin ortalaması (Ort.=2.97, SS=.97) düşüktür. Bu faktörde en yüksek ortalama 3.69 (SS=1.27) “Uzaktan eğitim sürecinde ders duyuruları zamanında yapıldı” maddesine aittir. Bu madde dışındaki tüm maddelerde ortalama düşüktür. Teknolojiye Erişim faktöründe ortalama (Ort.=3.77, SS=.95) yüksektir. Velilerin teknolojiye erişimleri konusunda görüşlerinin olumlu olduğu söylenebilir. Bu faktörde en düşük ortalama (Ort=3.35, SS=1.35) “Uzaktan eğitim sürecinde kullanılan çevrimiçi platformları (Eba, Teams, Zoom, Google Meet vb.) kullanmada herhangi bir zorluk yaşamadık” maddesinde aittir. Velilerin teknoloji yazılımları ile ilgili araçlara erişim konusunda sorun yaşadıkları belirlenmiştir. Diğer tüm maddelerin ortalaması ise yüksektir.

Ölçeğin üçüncü faktörü olan Motivasyon boyutunun ortalaması (Ort.=3.03, SS=1.18) düşüktür. Bu boyutta veliler olumsuz görüşe sahiptir. Bu boyutta en düşük ortalama (Ort.=2.86, SS=1.33) “Uzaktan eğitim sürecinde çocuğuma derslerinde nasıl yardımcı olacağımı bilemedim.” Olarak ifade edilen maddeye aittir. Bu faktör altındaki tüm maddelerin ortalaması düşüktür. Ölçeğin dördüncü faktörü olan Memnuniyet faktörünün ortalaması (Ort.=2.06, SS=1.05) düşüktür. Veliler uzaktan eğitim sürecinden memnun olmadıkları söylenebilir. Memnuniyet faktöründe en düşük

ortalama (Ort.=1.74, SS=1.16) “Uzaktan eğitim ile öğretim, yüz yüze eğitim ile öğretimden daha niteliklidir” olarak ifade edilen maddeye aittir. Bu boyuttaki tüm maddelerde görüş olumsuzdur.

Ölçeğin Öz Düzenleme faktörünün ortalaması (Ort.=2.59, SS=1.15) da düşüktür. Bu boyutta en düşük ortalama (Ort.=2.59, SS=1.15) “Çocuğumun uzaktan eğitim sürecinde derslere olan ilgisi arttı.” Olarak ifade edilen maddeye aittir. Bu boyuttaki tüm maddelerde görüşlerin ortalaması düşüktür. Veliler, öz düzenleme konusundaki görüşleri olumsuzdur.

Teknolojik Sorunlar faktörünün ortalaması (Ort.=2.67, SS=.94) da düşüktür. Velilerin bu boyutta teknolojik sorunlar yaşadığı belirlenmiştir. Bu boyutta en düşük ortalama (=Ort.=2.70, SS=1.35) “Uzaktan eğitimde çocuğum derslere zamanında girme konusunda sorun yaşadı.” Maddesine aittir. Diğer tüm maddelerin ortalaması daha düşüktür. Tüm maddeler açısından bakıldığında velilerin teknolojik sorunlar konusunda sorun yaşadıkları değerlendirilmiştir.

Ölçeğin Sosyalleşme Faktöründe ortalama (Ort.=3.09, SS=1.03) düşük olduğu gözlenmiştir. Bu boyutta en düşük ortalama (Ort.=2.46, SS=1.39) “Uzaktan eğitim sürecinde pedagojik bir desteğe ihtiyacım oldu.” Maddesine aittir. Diğer maddelerin ortalaması ise yüksektir. Veliler Covid 19 pandemi dönemi uzaktan eğitim sürecinde çocuklarının yeterince sosyalleşemediğini düşünmektedir. Ölçeğin genel ortalaması (Ort.=2.88, SS=.41) ise düşüktür. Beklentilerin karşılanma düzeyleri incelendiğinde, Covid 19 pandemi sürecindeki uzaktan eğitimin, velilerin beklentilerini karşılamadığı şeklinde değerlendirilmiştir.

4.3. Velilerin Pandemi Dönemindeki Uzaktan Eğitim ile İlgili Beklentilerinin Karşılanma Düzeyine İlişkin Görüşlerin Cinsiyet Açısından Analizi

Araştırmanın 2. Problemi “Velilerin Covid- 19 Pandemisi döneminde uzaktan eğitim sürecine ilişkin beklentilerinin karşılanma düzeyi cinsiyet açısından farklılık göstermekte midir?” şeklinde belirlenmiştir. Veli görüşlerinin cinsiyet açısından farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için Bağımsız Gruplar t Testi ile analiz yapılmıştır. Analiz sonuçları Çizelge 4’te sunulmuştur.

Çizelge 4. Veli Görüşlerinin Cinsiyetleri Açısından Analiz Sonuçları

	Cinsiyet	N	Ort.	SS	Levene Testi		t	p	Cohen d
					f	p			
Öğrenme-Öğretme Süreci	Kadın	268	2.92	.96	.051	.822*	-1.727	.085*	-
	Erkek	122	3.10	.96					
Teknolojiye Erişim	Kadın	268	3.70	.95	.838	.360*	-2.235	.026**	.26
	Erkek	122	3.94	.93					
Motivasyon	Kadın	268	3.19	1.19	.969	.326*	3.673	.000**	1.06
	Erkek	122	2.71	1.12					
Memnuniyet	Kadın	268	1.94	.99	3.592	.057*	-3.251	.001**	.35
	Erkek	122	2.31	1.15					
Öz Düzenleme	Kadın	268	2.49	1.15	.009	.929*	-2.503	.013**	.28
	Erkek	122	2.81	1.15					
Teknolojik Sorunlar	Kadın	268	2.80	.96	3.282	.086*	3.992	.000**	.46
	Erkek	122	2.40	.79					
Sosyalleşme	Kadın	268	3.24	1.05	3.499	.062*	3.719	.000**	.42
	Erkek	122	2.83	.92					
Genel Ortalama	Kadın	268	2.89	.43	.196	.658*	.597	.528*	-
	Erkek	122	2.87	.37					

*p>.05, **p<.05, sd=393

Analiz sonucunda ölçeğin teknolojiye erişim ($t=-2.235$, $p<.05$) boyutunda erkek veliler lehine anlamlı farklılık gözlenmiştir. Etki büyüklüğünün düşük olduğu gözlenmiştir. Motivasyon boyutunda ($t=3.673$, $p<.05$) kadın velilerin ortalaması erkeklerden daha yüksektir. Bu boyutta gözlenen etki büyüklüğü oldukça yüksektir. Memnuniyet boyutunda ise gözlenen farklılık ($t=-3.251$, $p<.05$) erkekler lehinedir. Bu boyuttaki farkın önemine ilişkin etki büyüklüğü orta düzeye yakındır. Öz düzenleme boyutunda da erkek veliler lehine anlamlı farklılık ($t=-2.503$, $p<.05$) gözlenmiş olsa da farkın önemine ilişkin etki büyüklüğü değeri önemli olmadığını göstermiştir. Teknolojik Sorunlar ($t=3.992$, $p<.05$) ve sosyalleşme boyutunda ($t=3.719$, $p<.05$) kadın veliler lehine anlamlı farklılık gözlenmiştir. Bu iki boyutta da farkın önemine ilişkin etki büyüklüğü değeri orta düzeyde önemli olduğunu göstermiştir. Ölçeğin Öğrenme-öğretme Süreci boyutunda velilerin cinsiyetinin önemli bir etken olmadığı ($t=-1.727$, $p>.05$) belirlenmiştir. Ayrıca ölçeğin genel ortalaması açısından kadın ve erkek velilerin görüşlerine ilişkin puan ortalamaları arasında da anlamlı farklılık belirlenmemiştir ($t=.597$, $p>.05$).

4.4. Velilerin Pandemi Dönemindeki Uzaktan Eğitim İle İlgili Beklentilerinin Karşılama Düzeyine İlişkin Görüşlerin Çalışma Durumu Açısından Analizi

Araştırmanın 3. Problemi “Velilerin Covid- 19 Pandemisi döneminde uzaktan eğitim sürecine ilişkin beklentilerinin karşılama düzeyi çalışma durumu açısından farklılık göstermekte midir?” şeklinde belirlenmiştir. Veli görüşlerinin çalışma durumu açısından farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için Bağımsız Gruplar t Testi ile analiz yapılmıştır. Analiz sonuçları Çizelge 5’te sunulmuştur.

Çizelge 5. Veli Görüşlerinin Çalışma Durumu Açısından Analiz Sonuçları

	Çalışma Durumu	N	Ort.	SS	Levene Testi		t	p
					f	p		
Öğrenme-Öğretme Süreci	Çalışıyor	252	3.01	.97	.250	.617*	.918	.359*
	Çalışmıyor	143	2.91	.98				
Teknolojiye Erişim	Çalışıyor	252	3.83	.93	.279	.598*	1.913	.056*
	Çalışmıyor	143	3.64	.97				
Motivasyon	Çalışıyor	252	2.98	1.18	.102	.750*	-.964	.335*
	Çalışmıyor	143	3.10	1.19				
Memnuniyet	Çalışıyor	252	2.05	1.01	1.283	.258*	-.120	.905*
	Çalışmıyor	143	2.06	1.12				
Öz Düzenleme	Çalışıyor	252	2.60	1.14	.025	.875*	.137	.891*
	Çalışmıyor	143	2.58	1.16				
Teknolojik Sorunlar	Çalışıyor	252	2.62	.90	2.557	.086*	-1.327	.185*
	Çalışmıyor	143	2.75	1.00				
Sosyalleşme	Çalışıyor	252	3.04	.99	3.899	.056*	-1.506	.133*
	Çalışmıyor	143	3.20	1.10				
Genel Ortalama	Çalışıyor	252	2.87	.36	2.756	.098*	-.410	.682*
	Çalışmıyor	143	2.89	.49				

*p>.05, sd=393

Analiz sonucunda çalışan (Ort.=2.87, SS=.36) ve çalışmayan (Ort.=2.89, SS=.49) velilerin genel ortalama puanlarında anlamlı farklılık gözlenmemiştir (t=-.410, p>.05). Ölçeğin Öğrenme- Öğretme Süreci (t=.918, p>.05), Teknolojiye erişim (t=1.913 p>.05) boyutunda da çalışan ve çalışmayan veliler arasında anlamlı farklılık gözlenmemiştir. Benzer şekilde Motivasyon boyutunda, (t=-.964 p>.05), Memnuniyet (t=-.120, p>.05) Öz düzenleme (t=.137, p>.05) Teknolojik Sorunlar (t=-1.327, p>.05) ve Sosyalleşme boyutunda (t=-1.506, p>.05) çalışan ve çalışmayan velilerin ortalamaları arasında anlamlı farklılık gözlenmemiştir.

4.5. Velilerin Pandemi Dönemindeki Uzaktan Eğitim İle İlgili Beklentilerinin Karşılama Düzeyine İlişkin Görüşlerin Öğrencinin Okuduğu Okul Türü Açısından Analizi

Araştırmanın 4. Problemi “Velilerin Covid- 19 Pandemisi döneminde uzaktan eğitim sürecine ilişkin beklentilerinin karşılanma öğrencinin okuduğu okul türü açısından farklılık göstermekte midir?” şeklinde belirlenmiştir. Veli görüşlerinin öğrencinin okuduğu okul türü açısından farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için Bağımsız Gruplar t Testi ile analiz yapılmıştır. Analiz sonuçları Çizelge 6’da sunulmuştur.

Çizelge 6. Veli Görüşlerinin Öğrencisinin Öğrenim Gördüğü Okul Türü Açısından Analiz Sonuçları

	Okul Türü	N	Ort.	SS	Levene Testi F	p	t	P	Cohen d
Öğrenme-Öğretme Süreci	Devlet	308	2.88	.94	2.318	.129*	-3.617	.000**	.43
	Özel	86	3.30	1.01					
Teknolojiye Erişim	Devlet	308	3.72	.96	3.011	.083*	-1.970	.051*	
	Özel	86	3.95	.88					
Motivasyon	Devlet	308	3.08	1.16	.939	.333*	1.617	.107*	
	Özel	86	2.84	1.27					
Memnuniyet	Devlet	308	2.03	1.05	.135	.713*	-.871	.385*	
	Özel	86	2.14	1.06					
Öz Düzenleme	Devlet	308	2.57	1.14	.221	.638*	-.741	.459*	
	Özel	86	2.68	1.17					
Teknolojik Sorunlar	Devlet	308	2.76	.94	.247	.620*	3.081	.002**	.41
	Özel	86	2.39	.87					
Sosyalleşme	Devlet	308	3.03	1.05	1.834	.176*	-2.423	.016**	.30
	Özel	86	3.33	.93					
Genel Ortalama	Devlet	308	2.86	.43	1.295	.256*	-1.653	.099*	
	Özel	86	2.95	.35					

*p>.05, sd=393

Analiz sonucunda Öğrenme-Öğretme Süreci boyutunda özel okullarda çocukları öğrenim gören velilerin puan ortalaması (Ort.= 3.30, SS=1.01), devlet okullarında öğrenim gören öğrenci velilerinin puan ortalamasından (Ort.= 2.88, SS=.94) önemli derecede daha yüksektir (t=-3.617, p<.000). Bu faktörde gözlenen etki büyüklüğü değeri orta düzeyde bir öneme sahip olduğunu göstermektedir. Teknolojiye Erişim (t=-1.970, p>.05), Motivasyon (t=-1.617, p>.05), Memnuniyet ve (t=-871, p>.05) ve Öz düzenleme faktörü (t=-741, p>.05) çocukları devlet veya özel okulda öğrenim gören velilerin puan ortalamaları arasında anlamlı farklılık gözlenmemiştir.

Teknolojik sorunlar faktörü açısından, çocukları devlet okullarında öğrenim gören öğrenci velilerinin puan ortalamaları (Ort.= 2.76 SS=.94) özel okulda öğrenim gören öğrenci velilerinin puan ortalamalarından (Ort.= 2.39 SS=.87) önemli derecede daha yüksektir ($t=-3.081$, $p<.05$). Teknolojik sorunlar açısından devlet okullarında daha fazla sorun bildirilmiştir. Ayrıca etki büyüklüğü değeri orta düzeye yakın olduğu gözlenmiştir. Sosyalleşme faktörü açısından özel okullarda öğrenim gören öğrenci velilerinin puan ortalaması (Ort.= 3.33 SS=.93) devlet okullarındaki öğrenci velilerinin puan ortalamasından (Ort.= 3.03 SS=1.05) daha yüksektir ($t=-2.423$, $p<.05$). Özel okulda çocuğu öğrenim gören veliler, uzaktan eğitim sürecinde çocuklarının sosyal etkileşimlerinin kısıtlandığını, devlet okullarında çocuğu öğrenim gören velilere göre daha fazla bildirmiştir. Cohen d değerleri, sosyalleşme açısından farkın önem derecesinin düşük olduğunu göstermektedir.

4.6. Velilerin Pandemi Dönemindeki Uzaktan Eğitim İle İlgili Beklentilerinin Karşılama Düzeyine İlişkin Görüşlerin Sosyoekonomik Düzey Açısından Analizi

Araştırmanın 5. problemi “Velilerin Covid 19 Pandemisi döneminde uzaktan eğitim sürecine ilişkin beklentilerinin karşılama düzeyi sosyoekonomik düzeyleri açısından farklılık göstermekte midir?” olarak belirlenmiştir. Velilerin sosyoekonomik durumları öznel anlatımlarına göre düşük orta ve yüksek olarak kategorileştirilmiştir. Velilerin sosyoekonomik durumuna göre bağımsız değişkenin her bir düzeyinde puanların normallik göstermediği (basıklık ve sivrilik değerleri ± 3 ’ün üstünde olduğu) belirlenmiştir. Bu nedenle parametrik olmayan Kruskal Wallis H Testi ile farklılık olup olmadığı belirlenmiştir. Farklılık gözlemlendiğinde farkın kaynağını belirlemek için Mann Whitney U testi ile analiz yapılmıştır. Analiz sonuçları Çizelge 7’de sunulmuştur.

Çizelge 7. Veli Görüşlerinin Sosyoekonomik Düzeyi Açısından Analiz Sonuçları

	Velinin Sosyo- Ekonomik Düzeyi	N	Sıra Ortalaması	K-W H	p	Farkın Kaynağı	Cohen d
Öğrenme-öğretme Süreci	1- Düşük	35	168.20	2.993	.224 *		
	2- Orta	321	199.62				
	3- Yüksek	39	211.45				
Teknolojiye Erişim	1- Düşük	35	86.31	39.937	.000 **	1<2,3	.66
	2- Orta	321	205.21				
	3- Yüksek	39	238.92				
Motivasyon	1- Düşük	35	207.16	5.786	.055 *		
	2- Orta	321	202.03				
	3- Yüksek	39	156.58				
Memnuniyet	1- Düşük	35	194.79	1.966	.374 *		
	2- Orta	321	195.42				
	3- Yüksek	39	222.09				
Öz-Düzenleme	1- Düşük	35	164.97	4.288	.117 *		
	2- Orta	321	199.08				
	3- Yüksek	39	218.74				
Teknolojik Sorunlar	1- Düşük	35	240.64	10.047	.007 **	1>2>3	.29
	2- Orta	321	198.37				
	3- Yüksek	39	156.72				
Sosyalleşme	1- Düşük	35	237.37	4.860	.088 *		
	2- Orta	321	193.12				
	3- Yüksek	39	202.85				
Genel Ortalama	1- Düşük	35	172.71	2.951	.229 *		
	2- Orta	321	198.29				
	3- Yüksek	39	218.29				

*p>.05, **p<.05

Analiz sonuçları, velilerin sosyoekonomik düzeyi bakımından uzaktan eğitime ilişkin beklentileri karşılama düzeyinin ölçeğin genelinde puanların sıra ortalamaları arasında anlamlı farklılık gözlenmemiştir (K-W-H= 2.951, p>.05). Ölçeğin Teknolojiye Erişim boyutunda düşük sosyoekonomik düzeyindeki velilerin sıra ortalaması (Sıra Ort.=86.31), orta (Sıra Ort.=205.21) ve yüksek (Sıra Ort.=238.92) sosyoekonomik düzeydekilerden daha düşük olduğu belirlenmiştir (K-W-H=39.937). Etki büyüklüğü değeri teknolojiye erişimde sosyoekonomik düzeyin önemli olduğunu göstermektedir. Farklılığın gözlendiği bir diğer boyut ise Teknolojik Sorunlar boyutundadır. Düşük sosyoekonomik düzeydeki velilerin sıra ortalaması (Sıra Ort.=240.64), orta sosyoekonomik (Sıra Ort.=198.37) ve her ikisi de yüksek sosyoekonomik düzeydeki velilerin sıra ortalamasından (Sıra Ort.=156.72) daha

yüksek olduğu belirlenmiştir (K-W-H=10.047, $p<.05$). Etki büyüklüğü değeri yüksek olmamakla birlikte teknolojik sorunlar yaşamada sosyoekonomik düzeyin etkili olduğunu göstermektedir. Öğrenme-öğretme süreci (K-W-H=2.993, $p>.05$), Motivasyon (K-W-H=5.786, $p>.05$), Memnuniyet (K-W-H=1.966, $p>.05$), Öz-Düzenleme (K-W-H=4.288, $p>.05$), Sosyalleşme (K-W-H=4.860, $p>.05$) boyutlarında ise velilerin sosyo-ekonomik düzeylerinin anlamlı farklılığa neden olmadığı gözlenmiştir.

4.7. Velilerin Pandemi Dönemindeki Uzaktan Eğitim ile İlgili Beklentilerinin Karşılama Düzeyine İlişkin Görüşlerin Eğitim Düzeyi Açısından Analizi

Araştırmanın 6. problemi “Velilerin Covid 19 Pandemisi döneminde uzaktan eğitim sürecine ilişkin beklentilerinin karşılama düzeyi eğitim düzeyleri açısından farklılık göstermekte midir?” olarak belirlenmiştir. Velilerin eğitim düzeyine göre bağımsız değişkenin her bir kategorisinde puanların normallik göstermediği (basıklık ve sivrilik değerleri ± 3 'ün üstünde olduğu) belirlenmiştir. Bu nedenle parametrik olmayan Kruskal Wallis H Testi ile farklılık olup olmadığı belirlenmiştir. Farklılık gözlemlendiğinde farkın kaynağını belirlemek için Mann Whitney U testi ile analiz yapılmıştır. Analiz sonuçları Çizelge 8’de sunulmuştur.

Çizelge 8. Veli Görüşlerinin Eğitim Düzeyleri Açısından Analiz Sonuçları

	Eğitim Düzeyi	N	Sıra Ortalaması	K-W-H	p	Farkın Kaynağı	Cohen d
Öğrenme-öğretme Süreci	1-İlkokul	34	205.71	3.349	.501*		
	2-Ortaokul	39	216.69				
	3-Lise	134	193.98				
	4-Lisans	160	191.68				
	5-Lisansüstü	29	224.09				
Teknolojiye Erişim	1-İlkokul	34	164.15	21.987	.000**	1,3<4<5 2<5	.44
	2-Ortaokul	39	184.12				
	3-Lise	134	175.80				
	4-Lisans	160	216.87				
	5-Lisansüstü	29	261.67				
Motivasyon	1-İlkokul	34	200.79	1.461	.834*		
	2-Ortaokul	39	209.69				
	3-Lise	134	197.23				
	4-Lisans	160	200.23				
	5-Lisansüstü	29	177.09				

Çizelge 8- Devamı

Memnuniyet	1-İlkokul	34	180.37	12.406	.015**	3>4	.30
	2-Ortaokul	39	202.08				
	3-Lise	134	223.00				
	4-Lisans	160	178.70				
	5-Lisansüstü	29	210.97				
Öz düzenleme	1-İlkokul	34	220.12	5.981	.201*		
	2-Ortaokul	39	203.41				
	3-Lise	134	211.35				
	4-Lisans	160	183.28				
	5-Lisansüstü	29	191.14				
Teknolojik Sorunlar	1-İlkokul	34	207.49	20.826	.000**	1,2>5 3>4>5	.43
	2-Ortaokul	39	233.59				
	3-Lise	134	215.98				
	4-Lisans	160	186.75				
	5-Lisansüstü	29	124.84				
Sosyalleşme	1-İlkokul	34	202.51	3.774	.437*		
	2-Ortaokul	39	203.83				
	3-Lise	134	184.75				
	4-Lisans	160	209.55				
	5-Lisansüstü	29	189.21				
Genel Ortalama	1-İlkokul	34	206.24	2.570	.632*		
	2-Ortaokul	39	212.29				
	3-Lise	134	205.61				
	4-Lisans	160	188.16				
	5-Lisansüstü	29	195.09				

*p>.05, **p<.05

Analiz sonucunda ölçeğin Öğrenme Öğretme Süreci (K-W-H=3.349, p>.05), Öz Düzenleme (K-W-H=5.981, p>.05), Sosyalleşme faktöründe (K-W-H=3.774, p>.05), ve genel ortalama açısından (K-W-H=2.570, p>.05) anlamlı farklılık gözlenmemiştir. Ölçeğin Memnuniyet Faktöründe anlamlı farklılık gözlenmiştir (K-W-H=12.406, p<.05). Farklılık lisans mezunları ile lise mezunları arasında lisans mezunları lehinedir. Lisans mezunlarının sıra ortalaması (Sıra Ort.=178.70) lise mezunlarının sıra ortalamasından (Sıra ort.=223.00) daha düşüktür. Ancak etki büyüklüğü değeri farkın önemsiz olduğuna işaret etmektedir. Bir diğer farklılık Teknolojik Sorunlar faktöründe gözlenmiştir (K-W-H=20.826, p>.05). Farklılık ise ilkokul ve ortaokul mezunları ile lisansüstü eğitim mezunları arasında lisansüstü mezunları aleyhinedir. Ayrıca lise mezunlarının sıra ortalaması (Sıra ort.=215.98), lisans mezunlarının sıra ortalamasından (Sıra Ort.=186.75) lisans mezunları da lisansüstü eğitim mezunlarının sıra ortalamasından (Sıra Ort.=124.84) daha yüksektir. Lisansüstü eğitim mezunlarının daha az teknolojik sorun yaşadığı eğitim düzeyi düştükçe teknolojik sorun yaşama düzeyinin arttığı söylenebilir.

4.8. Velilerin Pandemi Dönemindeki Uzaktan Eğitim İle İlgili Beklentilerinin Karşılama Düzeyine İlişkin Görüşleri Çocuğunun Eğitim Gördüğü Öğretim Kademesi Açısından Analizi

Araştırmanın 7. problemi “Velilerin Covid 19 Pandemisi döneminde uzaktan eğitim sürecine ilişkin beklentilerinin karşılanma düzeyi çocuğun eğitim gördüğü öğretim kademesi açısından farklılık göstermekte midir?” olarak belirlenmiştir. Araştırma sorunun cevabını belirlemek için Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile analiz yapılmıştır. Ancak analiz öncesi betimsel ve varyansların homojenliğine ilişkin Levene testi ile analiz yapılmıştır. Analiz sonuçları Çizelge 9’ da sunulmuştur.

Çizelge 9. Veli Görüşlerinin Çocuğun Eğitim Gördüğü Kademe Açısından Analiz Sonuçları

		N	Ort.	SS	Levene Testi	
					F	p
Öğrenme-öğretme Süreci	1- Okul Öncesi	62	3.20	1.05	1.281	.281
	2- İlkokul	75	3.21	.95		
	3- Ortaokul	92	3.02	.99		
	4- Lise	167	2.76	.90		
Teknolojiye Erişim	1- Okul Öncesi	62	3.66	.93	.363	.780
	2- İlkokul	75	3.67	.95		
	3- Ortaokul	92	3.74	.97		
	4- Lise	167	3.88	.94		
Motivasyon	1- Okul Öncesi	62	3.04	1.07	1.282	.280
	2- İlkokul	75	2.71	1.13		
	3- Ortaokul	92	2.94	1.26		
	4- Lise	167	3.21	1.18		
Memnuniyet	1- Okul Öncesi	62	2.22	.97	.736	.551
	2- İlkokul	75	2.17	1.02		
	3- Ortaokul	92	1.96	1.01		
	4- Lise	167	1.99	1.11		
Öz düzenleme	1- Okul Öncesi	62	2.57	1.04	2.591	.052
	2- İlkokul	75	2.57	1.12		
	3- Ortaokul	92	2.60	1.25		
	4- Lise	167	2.60	1.15		
Teknolojik Sorunlar	1- Okul Öncesi	62	2.66	.98	.920	.431
	2- İlkokul	75	2.56	.85		
	3- Ortaokul	92	2.67	.99		
	4- Lise	167	2.72	.93		
Sosyalleşme	1- Okul Öncesi	62	3.57	.91	2.470	.061
	2- İlkokul	75	3.38	.84		
	3- Ortaokul	92	3.17	1.07		
	4- Lise	167	2.75	1.03		
Genel Ortalama	1- Okul Öncesi	62	2.99	.44	1.043	.373
	2- İlkokul	75	2.89	.34		
	3- Ortaokul	92	2.87	.45		
	4- Lise	167	2.84	.42		

*p<.05

Betimsel analiz sonucunda ölçeğin genel ortalaması açısından en yüksek ortalama (Ort.=2.99, SS=.44) çocuğu okulöncesi eğitim gören velilere aittir. En düşük ortalama ise (Ort.=2.48, SS=.90) çocuğu lisede öğrenim gören velilere aittir. Öğrenme-öğretme Süreci boyutunda en yüksek ortalama (Ort.=3.20, SS=1.05) çocuğu okulöncesi eğitim kademesinde öğrenim görenlere aittir. Bu boyutta en düşük ortalama (Ort.=2.76, SS=.90) çocuğu lise kademesinde öğrenim gören velilere aittir. Teknolojiye Erişim ile ilgili en yüksek ortalama (Ort.=3.88, SS=.94) çocuğu lise eğitim kademesinde öğrenim görenlere aittir. Bu boyutta en düşük ortalama (Ort.=3.66, SS=.93) çocuğu okul öncesi eğitim kademesinde öğrenim görenlere aittir.

Motivasyon ile ilgili en yüksek ortalama (Ort.=3.21, SS=1.12) çocuğu lise kademesinde öğrenim görenlere aittir. Bu boyutta en düşük ortalama (Ort.=2.71, SS=1.13) çocuğu ilkökul eğitim kademesinde öğrenim görenlere aitti. Memnuniyet ile ilgili en yüksek ortalama (Ort.=2.22, SS=.97) çocuğu okul öncesi eğitim kademesinde öğrenim görenlere aittir. Bu boyutta en düşük ortalama (Ort.=1.96, SS=1.01) çocuğu ortaokul kademesinde öğrenim görenlere aittir.

Öz-düzenleme ile ilgili en yüksek ortalama (Ort.=2.60) çocuğu ortaokul ve lise eğitim kademesinde öğrenim görenlere aittir. Bu boyutta en düşük ortalama (Ort.=2.57) çocuğu okul öncesi ve ilkökul kademesinde öğrenim görenlere aittir. Teknolojik Sorunlar ile ilgili en yüksek ortalama (Ort.=2.72, SS=.93) çocuğu lise eğitim kademesinde öğrenim görenlere aittir. Bu boyutta en düşük ortalama (Ort.=2.56, SS=.85) çocuğu ilkökul kademesinde öğrenim görenlere aittir. Sosyalleşme ile ilgili en yüksek ortalama (Ort.=3.57, SS=.91) çocuğu okul öncesi eğitim kademesinde öğrenim görenlere aittir. Bu boyutta en düşük ortalama (Ort.=2.75, SS=1.03) çocuğu lise kademesinde öğrenim görenlere aittir.

Levene testi analiz sonucunda her bir alt boyutta varyanslar homojen olduğu ayrıca her bir alt boyutta basıklık ve çarpıklık ölçülerinin ± 1.5 aralığında olduğu gözlenmiştir. Bu nedenle veli görüşlerinde farklılık olup olmadığını belirlemek için Tek Yönlü Varyans Analizi ile Analiz yapılmıştır. Farklılığın olması durumunda farkın kaynağı için Scheffe testi uygulanmıştır. Analiz sonuçları Çizelge 10'da sunulmuştur.

Çizelge 10. Veli Görüşlerinin Çocuklarının Öğrenim Gördüğü Eğitim Kademesi Açısından Analiz Sonuçları

		Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Scheffe	Cohen d
Öğrenme- öğretme Süreci	Gruplar Arası	15.340	3	5.113	5.564	.001**	1,2>4	.46
	Gruplar İçi	359.309	391	.919				
	Toplam	374.649	394					
Teknolojiye Erişim	Gruplar Arası	3.436	3	1.145	1.261	.287*		
	Gruplar İçi	354.976	391	.908				
	Toplam	358.412	394					
Motivasyon	Gruplar Arası	13.826	3	4.609	3.311	.020**	4>2	.27
	Gruplar İçi	544.230	391	1.392				
	Toplam	558.056	394					
Memnuniyet	Gruplar Arası	4.108	3	1.369	1.234	.297*		
	Gruplar İçi	433.771	391	1.109				
	Toplam	437.879	394					
Öz düzenleme	Gruplar Arası	.072	3	.024	.018	.997*		
	Gruplar İçi	523.446	391	1.339				
	Toplam	523.519	394					
Teknolojik Sorunlar	Gruplar Arası	1.289	3	.430	.483	.694*		
	Gruplar İçi	347.976	391	.890				
	Toplam	349.265	394					
Sosyalleşme	Gruplar Arası	40.652	3	13.551	13.768	.000**	3,2,1>4	1.06
	Gruplar İçi	384.825	391	.984				
	Toplam	425.477	394					
Genel Ortalama	Gruplar Arası	.979	3	.326	1.878	.133*		
	Gruplar İçi	67.946	391	.174				
	Toplam	68.925	394					

*p>.05, **p<.05

Öğrenme-öğretme Süreci boyutunda istatistiksel olarak anlamlı bir faktör olduğu görülmektedir (F=5.564, p<.05). Farklılık çocuğu okulöncesi ve ilkokulda okuyan öğrencilerin velileri ile çocuğu lisede okuyan veliler arasındadır. Çocuğu okulöncesi ve ilkokulda okuyan velilerin ortalaması daha yüksektir. Etki büyüklüğü değeri ise düşüktür. Motivasyon boyutunda da istatistiksel olarak anlamlı bir faktör olduğu gözlenmiştir (F=3.311, p<.05). Farklılık çocuğu lisede okuyan veliler ile çocuğu ilkokulda okuyan veliler arasındadır. Çocuğu lisede okuyan velilerin ortalaması daha yüksektir. Etki büyüklüğü değeri ise düşüktür. Sosyalleşme boyutunun istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir (F=13.768, p<.05). Farklılık çocuğu okul öncesinde, ilkokul ve ortaokullarda okuyan veliler ile çocuğu lise de okuyan veliler arasındadır. Çocuğu lisede okuyan öğrencilerin ortalaması daha düşüktür. Etki büyüklüğü değeri ise oldukça yüksektir.

Ölçeğin Teknolojiye Erişim (F=1.261, p>.05), Memnuniyet (F=1.234, p>.05), Öz düzenleme (F=.018, p>.05) ve Teknolojik Sorunlar (F=.483, p>.05) boyutlarında anlamlı farklılık gözlenmemiştir. Ölçeğin genel ortalamasında da anlamlı farklılık yoktur (F=1.878, p>.05).

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuçlar

Çin’de 2019 yılının aralık ayı itibariyle hızlı bir şekilde yayılan Covid-19 olarak tanınan hastalık, zamanla tüm dünyada hızla yayılmıştır. Dünya ülkeleri, artan vaka sayıları ve ölüm oranları ile her geçen gün karşı karşıya kalmaktadır. Türkiye’de çıkan ilk vakayla birlikte, çoğu ülkeler de gerekli önlemler ve buna bağlı olarak kararlar alınmıştır. Türkiye’de de Pandemi sürecinde sağlık ve sosyal alanlarda alınan önlemlerin yanı sıra eğitim sektöründe de birçok önlem alınmıştır. Bu kapsamda alınan en mühim karar, yüz yüze eğitime ara verilerek, uzaktan eğitim sürecine başlanması olmuştur. Bu zamana kadar yüz yüze eğitime aşına olan eğitimcilerin, öğrencilerin ve velilerin bu süreçte olumlu ve olumsuz etkilendiğini söylemek yanlış olmayacaktır. Yüz yüze öğretimin durdurulması ve eğitimin devamlılığı için, bu süreç öğretmenler, öğrenciler ve veliler için büyük zorlukları beraberinde getirmiştir (Chang ve Satako, 2020). Bu süreçte öğrenciler, öğretmenlerin yanı sıra ebeveyn desteğine de oldukça ihtiyaç duymuştur. Çalışma süreci yaşayan velilerin uzaktan eğitimin onların beklentilerini ne düzeyde karşıladığını belirlemeye yönelik olarak yapılan bu çalışmanın sonuçları, olağanüstü durumlarda ortaya çıkan uzaktan eğitim uygulamalarında bağışıklığın sağlamlasına ışık tutabileceğinden hareketle yapılmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre, velilerin %97’si internet erişiminin olduğunu belirtmişlerdir. Uzaktan eğitime erişim için kullandıkları teknolojik aletler boyutunda en çok bilgisayar tercih edilmiştir. İkinci sırada ise akıllı telefonlar bulunmaktadır. Bu durumun yanı sıra %3’lük kesim internete erişiminin olmadığını belirtmiştir. Teknolojiye erişim konusunda dezavantajlı olan bu kesim uzaktan eğitim sürecinde canlı derslere erişim noktasında sıkıntı yaşamışlardır. Uzaktan eğitime katılmayan öğrenciler ekranlarına göre dezavantajlı bir öğrenme süreci geçirmişlerdir. Aslında bu durum birçok ülkede işaret edilen bir husus olmuştur (Flores, ve Swennen, 2020; Haines vd, 2022; Kara, 2020; Berkant ve Özdoğan, 2020). Teknolojiye erişimin yanı sıra, internet alt yapısı da önemli bir husustur. Özellikle çevrimiçi ve etkileşimli derslerin çeşitli uzaktan eğitim yazılım programları ile yürütüldüğü dikkate alınırca bu imkanlardan yoksun çocuklar için önemli bir fırsat eşitsizliği yarattığı da söylenebilir.

Çalışmada veli görüşleri öğrenme- öğretme süreci, teknolojiye erişim, motivasyon, memnuniyet, öz düzenleme, teknolojik sorunlar ve sosyalleşme faktörlerince de incelenmiştir. Öğrenme-öğretme süreci faktörü altında, uzaktan eğitim sürecinde canlı derslerin işlenişi, ödevlerin verilmesi ve kontrol edilmesi ve öğretmenin geri dönüşlerinin yeterliliği üzerine durulmuştur. Ebeveynler genellikle uzaktan eğitim sürecindeki öğrenme ve öğretme sürecinden memnun olduklarını, canlı derslerin yeterliliği ve öğretmenlerin verdiği ödevlerin yeterliğinin olumlu olduğunu belirtmişlerdir. Ancak, çocukların öğretmenlerine sorduğu sorulara verilen geri dönüşler konusunda bazı velilerin olumsuz geri dönüşleri olmuştur. Teknolojiye erişim faktörü altında, velilerin çoğunluğunun çocuklarının teknolojik araç-gereçlere ve internet bağlantısına kolaylıkla ulaşabildiklerini belirtmişlerdir. Çevrimiçi platformların kullanımında herhangi bir zorluk yaşanmadıklarını da belirtmişlerdir. Ancak, bazı velilerin çocuklarının yaşadığı teknolojik problemlere çözüm konusunda olumsuz geri dönüşleri olmuştur. Veliler genel olarak uzaktan eğitim sürecinden memnun kaldıklarını belirtse de çocuklarında motivasyon düşüklüğü gözlemlediklerini belirtmişlerdir. Bunun yanı sıra velilerin çoğunluğu çocuklarının sorumluluk bilincinde artış gözlemlediğini belirtmiştir. Sosyalleşme faktörü incelendiğinde ise veliler, çocuklarının sosyal etkileşimlerinde azalma olduğunu, ebeveyn desteğine daha çok ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir. Literatürde yapılan bazı araştırmalarda (Balaman ve Hanbay Tiryaki, 2021; Gustiani, 2020; Kara, 2023) da uzaktan eğitimin özellikle küçük yaştaki öğrencilerde önemli bir sorun olduğu, daha üst eğitim kademelerinde ise sosyalleşme ile ilgili problemlere dikkat çekilmiştir. Bu çalışma aslında Bursa ilinde il merkezinde yürütülmüştür. Ancak çalışma örnekleminin kırsal olmaması teknoloji erişimde fazla sıkıntı olmamasındaki nedeni açıklar bir durumdur. Ayrıca pandeminin ilk başlarında veliler, öğretmenler ve öğrenciler teknolojik erişimi, kullanımı vb. konularda sorunlar yaşadığını belirten araştırmalar söz konusudur (Arslan vd, 2021; Flores, ve Swennen, 2020; Berkant ve Özdoğan, 2020). Ancak süreç içinde gerek kamu otoritelerinin aldığı tedbirler ve gerekse ailelerin aldığı tedbirler ayrıca bu süreçte meydana gelen öğrenmeler bu çalışmanın sonuçlarını etkilemiş olabileceği ve bazı teknolojik problemlere de aştıklarını ve çözümler geliştirebildiklerini gösterdiği söylenebilir.

Çalışmada ayrıca velilerin görüşlerinin alındığı öğrenme- öğretme süreci, teknolojiye erişim, motivasyon, memnuniyet, öz düzenleme, teknolojik sorunlar ve

sosyalleşme faktörlerinin, velilerin cinsiyetine, çalışma durumuna, öğrencinin öğrenim gördüğü okul türüne, ailenin sosyoekonomik düzeyine, ebeveynin eğitim düzeyine, öğrencinin öğrenim gördüğü eğitim kademesince görüşlerin farklılaşp farklılaşmadığına bakılmıştır. Cinsiyet açısından teknolojiye erişim boyutunda erkeklerin daha fazla erişim imkanı sağladıklarını belirttiği, motivasyon boyutunda kadınların, çocuklarının motivasyon kaybının daha fazla olduğunu belirttiğini, uzaktan eğitim sürecinden erkeklerin daha memnun kaldıklarını, teknolojik sorunlar ve sosyalleşme boyutunda ise kadınların teknolojik sorunlara karşı daha çözümcü yaklaştığını ve çocuklarının sosyalleşme oranlarında azalma olduğunu daha fazla belirttikleri, öz düzenleme boyutunda çıkan farkın etki büyüklüğünün değerinin önemsiz olduğu, Öğrenme-öğretme süreci ile ilgili olarak velilerin cinsiyetinin önemli bir etken olmadığı belirlenmiştir. Ayrıca genel ortalamalar açısından da cinsiyet açısından anlamlı farklılık belirlenmemiştir. Literatüre bakıldığında, uzaktan eğitim sürecindeki veli görüşlerinin cinsiyete göre farklılaşp farklılaşmadığını inceleyen çalışmalarda, cinsiyete bağlı belirgin farklılıklar ortaya çıkmamıştır. Hem annelerin hem de babaların uzaktan eğitimle ilgili yaşadıkları sorunları benzer şekilde dile getirdikleri gözlenmiştir. Bunlar arasında teknolojiye ve teknolojik araçlara erişim sıkıntısı, çocukların içsel motivasyonunda düşüklük ve ev ortamında uygun bir çalışma alanı yaratmada zorluk başlıkları vardır. (Akgündüz ve Aşkar, 2020). Ancak, bazı çalışmalarda anneler babalara nazaran, çocuklarının sosyal etkileşim kaybı yaşamalarında ve akademik gelişimlerinin ilerlemesi konusunda daha fazla endişe duyduğunu belirtmişlerdir (Özdiñç ve Öztürk, 2020). İlgili araştırmalar, yapılan araştırma ile paralellik göstermektedir. Yapılan araştırma da görüşlerin cinsiyete göre değişip değişmediği ele alınmıştır ve cinsiyet açısından anlamlı fark belirlenmemiştir. Ancak cinsiyet, alt boyutlarla ele alındığında (sosyoekonomik düzeyleri farklı olan iki erkek ebeveyn vb.) cinsiyete bağlı görüş farklılıkları ortaya çıkabilir.

Çalışmada velilerin uzaktan eğitimle ilgili beklentilerinin karşılanma düzeyine ilişkin görüşler, ebeveynin çalışma durumuna göre incelenmiştir. Analiz sonucunda çalışan ve çalışmayan velilerin genel ortalama puanlarında anlamlı farklılık gözlenmemiştir. Bu bulgu, uzaktan eğitimle ilgili beklentilerin, ebeveynlerin çalışma durumlarından bağımsız olarak benzer olduğunu göstermektedir. Yani, çalışan ve çalışmayan velilerin uzaktan eğitimle ilgili beklentileri aynı düzeyde karşılanmaktadır. Mevcut literatürde ebeveynlerin çalışma durumlarına göre uzaktan eğitimle ilgili veli

görüşlerinin farklılaşması üzerine yapılmış bir çalışma bulunmamaktadır. Ancak, bu sonuçlar genel bir perspektiften elde edilen bulgulardır ve bireysel farklılıkları içermeyebilir. Her aile ve her çocuk farklı beklentilere sahip olabilir. Bu nedenle, çalışan ve çalışmayan velilerin uzaktan eğitimle ilgili beklentilerinin tam olarak aynı olduğunu söyleyebilmek için konuyla ilgili farklı çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Velilerin uzaktan eğitim ile ilgili beklentilerinin karşılanma düzeyine ilişkin görüşlerin öğrencinin öğrenim gördüğü okul türü açısından incelendiğinde ise, özel okulda okuyan öğrenci velilerinin öğrenme- öğretim sürecine dair puan ortalaması daha yüksektir. Teknolojiye erişim konusunda da özel okulda okuyan öğrencilerin daha avantajlı bir konumda olduğu belirlenmiştir. Teknolojiye erişim ve teknolojik sorunlar boyutunda devlet okullarında okuyan öğrenci velileri daha çok sorun bildirmiştir. Motivasyon ve memnuniyet boyutunda anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir. Öz düzenleme, sorumluluk bilinci açısından bu sürecin çocuklarına olumlu anlamda değer kattığını özel okul velileri daha çoğunlukta belirtmişlerdir. Sosyalleşme boyutunda ise çocuklarının sosyal etkileşimlerinin kısıtlandığını özel okul velileri daha çoğunlukta belirtmiştir.

Veli görüşleri sosyoekonomik boyutta incelendiğinde, etki büyüklüğü değeri yüksek olmamakla birlikte teknolojik sorunlar yaşamada sosyoekonomik düzeyin etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sosyoekonomik düzeyi düşük olan ailelerin teknolojik sorunlara çözüm üretebilme ve teknolojiye erişim noktasında zorluk yaşadıkları belirlenmiştir. Diğer boyutlarda ise istatistiksel açıdan anlamlı farklılık belirlenmemiştir. Bu bulgular, uzaktan eğitimin uygulanmasında sosyoekonomik faktörlerin dikkate alınmasının önemini vurgulamaktadır. Literatüre bakıldığında, uzaktan eğitimle ilgili çalışmalarda velilerin görüşlerinin sosyoekonomik düzeye göre değişip değişmediğine dair farklılıklar ortaya çıkmıştır. Yüksek sosyoekonomik düzeye sahip aileler, genellikle daha hızlı bir internet erişimine sahip olduklarını ve daha fazla teknolojik cihaza eriştiklerini belirtmişlerdir (Akgündüz ve Aşkar, 2020). Bu durum, çocukların uzaktan eğitime daha kolay uyum sağlamasını ve öğrenim gerçekleştirmesini sağlamaktadır. Diğer yandan, düşük sosyoekonomik düzeyi düşük olan aileler, teknolojiye erişim konusunda ve uzaktan eğitim süreciyle ilgili teknolojik sorunlar konusunda daha fazla zorluk yaşadıklarını belirtmişlerdir (Özdiñç ve Öztürk, 2020). Araştırma bulguları, literatürdeki araştırma bulguları ile paralellik göstermektedir. Bu çalışma Bursa il merkezinde yürütülmüştür. Çalışmada kırsal

kesimden veri toplanmadığından dolayı öğrenme-öğretme süreci, motivasyon, memnuniyet, öz-düzenleme ve sosyalleşme boyutlarında, velilerin sosyoekonomik düzeylerinin anlamlı farklılığa neden olmadığını açıklar bir durumdur.

Velilerin eğitim düzeyleri açısından görüşleri incelendiğinde ise, Teknolojiye Erişim, Memnuniyet ve Teknolojik Sorunlar boyutlarında farklılıklar gözlenmişken diğer boyutlarda farklılık gözlenmemiştir. Eğitim düzeyi yüksek olanların teknolojiye daha kolay erişim sağladıkları söylenebilir. Lise ve üniversite mezunlarının ise memnuniyet düzeylerinde farklılık vardır. Ayrıca eğitim düzeyi arttıkça teknolojik sorunları daha az yaşadıkları belirlenmiştir. Literatüre bakıldığında, veli görüşlerinin velinin eğitim düzeyine göre değişip değişmediğini değerlendiren çalışmalarda bulunmaktadır. Özellikle yüksek eğitim düzeyine sahip velilerin, genellikle teknolojik cihazlara erişim ve kullanım noktasında eğitim düzeyi düşük ailelere göre daha avantajlı konumda oldukları ortaya çıkmıştır (Çalışkur ve Keser, 2020). Daha düşük eğitim düzeyine sahip velilerin ise, çocuklarına uzaktan eğitim sürecinde özellikle teknolojik sorunlara destek olma noktasında daha fazla zorluk yaşadıkları ortaya çıkmıştır (Göl ve Tunçdemir, 2021). İlgili araştırmalar, yapılan çalışmayla paralellik göstermektedir. Eğitim düzeyine göre teknolojiye erişim ve teknolojik konularda daha az sorun yaşamaları normal bir durum olarak değerlendirilebilir. Çünkü lisans ve lisansüstü eğitim görenlerin teknolojiyi günlük yaşamda, eğitim ve öğretimde daha fazla kullandıkları da söylenebilir ve bu hususun sonuçlar üzerinde etkisi olmuş olabilir.

Velilerin uzaktan eğitim ile ilgili beklentilerinin karşılanma düzeyine ilişkin görüşlerin çocuğun öğrenim gördüğü eğitim kademesi açısından incelendiğinde ise, Öğrenme ve öğretme sürecinde çocuğu okul öncesi ve ilkokulda öğrenim gören velilerin görüşleri, çocuğu lisede öğrenim görene göre daha yüksek ortalamaya sahiptir. Çocuğu lisede öğrenim gören velilerin görüşleri, çocukları okulöncesi ve ilkokulda öğrenim gören velilerin görüşüne göre daha olumsuzdur. Bu sonuçlarda lise sonda üniversiteye giriş sınavlarının olması, memnuniyet düzeyinin daha düşük olmasında bir etken olmuş olabilir.

Motivasyon açısından gözlenen farklılık ise ilkokul ile lisede çocukları öğrenim gören veliler arasındadır. Çocukları ilkokulda öğrenim gören velilerin motivasyonla ilgili görüşleri, çocukları lisede öğrenim gören velilerin görüşlerine göre daha fazla olumsuzdur. İlkokul düzeyinde öğrenim gören çocukların derse daha fazla

motive olma konusunda veliler daha olumsuz olmasında bu çocukların kendilerini kontrol etme ve öğrenmeye odaklanmada daha fazla sorun yaşadığına işaret etmektedir. Lise öğrencilerinin ise belli bir düzeyde öğrenme ve çalışma alışkanlıkları edinmiş olmaları beklenen bir durumdur. Dolayısı ile velilerin bu eğitim düzeyindeki çocukları ile ilgili daha az sorun yaşamaları da normal bir durum olarak değerlendirilmiştir.

Bir diğer farklılık ise sosyalleşme boyutunda gözlenmiştir. Çocukları lisede öğrenim gören veliler, çocukları okul öncesi, ilkököl ve ortaokulda öğrenim gören çocukların velilerine göre daha olumsuz görüş belirtmiştir. Lise döneminin özellikle arkadaş grubu arama, model arama, kimlik karmaşası gibi gelişimsel dönem özelliklerine sahip oldukları göz önüne alınırsa pandemi sürecinde özellikle kapanmalarda bu öğrencilerin dışarı çıkamamaları daha fazla sosyalleşme gereksinimi hissetmeleri normal bir durumdur. Bu nedenle de bu eğitim düzeyinde çocukları olan velilerin daha düşük ortalamaya sahip olmalarında bu gelişimsel özelliklerin etkisi olabileceğini düşündürmektedir. Çocukları okulöncesinde öğrenim gören velilerin görüşleri ise olumludur. Bu yaş döneminde çok fazla sosyalleşme davranışlarından ziyade oyun dönemi içinde oldukları dikkate alınırsa sosyalleşme açısından önemli bir sorun yaşamamaları normal bir durum olarak değerlendirilebilir. Ortaokul, ilkököl döneminde çocuğu öğrenim gören velilerin görüşleri olumsuz olsa da okul öncesi dönemle aralarında farklılık gözlenmemiştir.

Araştırmada öğrencilerin uzaktan eğitimi gerçekleştirme biçimine bakıldığında 227 kişi sadece canlı ders, 11 kişi sadece TV yayını, 136 kişi TV yayını ve canlı ders şeklinde görüş bildirmiştir. TV’de yayınlanan öğretim kademelerine göre ders içeriklerinin canlı derslere göre daha az tercih edildiğini, TV yayınlarından gerekli verimin alınmadığı gözlenmiştir. Uzaktan eğitimin sağlandığı araçlara bakıldığında en çok (224) kullanılan teknolojik aletin bilgisayar olduğu görüşü bildirilmiştir. Araştırmada tablet kullanan kişi sayısı ise 73’tür. Fatih projesi kapsamında dağıtılan tabletlerin uzaktan eğitim sürecinde etkili şekilde kullanılmadığı gözlenmiştir.

Pandemi sebebiyle neredeyse tüm ülkelerde uygulanmaya başlanan uzaktan eğitimin, eğitim sistemlerinde kalıcı değişikliklere neden olacağı düşünülmektedir. Uzaktan eğitim hakkında yapılan bazı çalışmalarda (Alper, 2020; Berkant ve Özdoğan, 2020; Türküresin, 2020) öğrenciler için uzaktan eğitimin, örgün eğitime bir yan destek sağlaması amacını aşır kalıcı şekilde eğitim sisteminde var olacağı ve yüz yüze eğitimi

bir kenara atacağı ileri sürülmektedir. Web tabanlı uzaktan eğitim üzerine yapılan bir araştırmada ise, uzaktan eğitimin, öğrencilerin teorik bilgi edinme ve genel kültür alanında öğrenmelerin fazla olduğu fakat uygulamalı derslerde öğrencilere yüz yüze eğitime göre daha az düzeyde katkısı olduğu söylenmektedir (Keskin ve Özer Kaya, 2020). Uzaktan eğitim süreci değerlendirilirken dijital okuryazarlığı fazla olan öğretmenlerin ve öğrencilerin web araçlarını kullanmada daha az sorun yaşadığı ve buna bağlı olarak öğrenmelerin daha kolay olduğu, ancak dijital okuryazarlığı düşük ve uzaktan eğitime erişimi olmayan ya da sosyoekonomik şartları düşük olan kişilerin öğrenmelerinin zor olduğu ileri sürülmektedir (Başaran vd., 2021).

5.2. Öneriler

Bu bulgular ışığında, velilerin pandemi dönemindeki uzaktan eğitimle ilgili görüşleri sosyoekonomik düzeye göre değerlendirildiğinde sosyoekonomik düzeyi düşük olan ailelerin teknolojiye erişim ve teknolojik sorunlara çözüm üretebilme noktasında zorluk yaşadıkları gözlenmiştir. Bu sebeple teknolojik alt yapıyı iyileştirmek adına gerekli teknolojik yatırımların sağlanması ve sosyoekonomik düzeyi düşük ailelerin internet erişimini kolaylaştırılması gerektiği söylenebilir. Devlet ve eğitim kurumları, bu velilere uygun teknolojik ekipmanları sağlayarak fırsat eşitsizliğini ortadan kaldırmaları da faydalı olacaktır. Ayrıca uzaktan eğitim platformlarının daha açık, basit olması da velilerin erişimlerini kolaylaştıracaktır. Kurumlar aracılığıyla öğretmenler, eğitim materyallerini basılı olarak ailelere ulaştırması da yaşanan olumsuzlukların giderilmesine yararlı olacaktır. Teknolojik sorunlara çözüm önerisi bulmakta zorlanan bu veliler için kurumlar ve sivil toplum kuruluşları, velilere problem çözme becerisine yönelik eğitimler düzenlemesi de faydalı olacaktır. Veliler arasında sosyal destek ağları oluşturarak, velilerin yaşadığı problemlere yönelik çözüm önerileri de bu ağlar aracılığı ile sunulabilir. MEB'in fırsat ve imkân eşitliği adına ek kaynak, cihaz ve uzman rehberliği sağlaması yaşanan olumsuzlukların giderilmesi yararlı olacaktır. Her okulda bir bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmeni istihdamı teknolojik sorunları çözmeye de faydalı olacaktır.

En düşük ortalama memnuniyet boyutunda gözlenmiştir. Bu durum, uzaktan eğitime ilişkin bakış açısını olumsuz algılanmasına dolayısı ile uzaktan eğitimle yürütülecek destek eğitimleri vb. hususlar olumsuz yaklaşım geliştirilmesine neden

olabileceği dikkate alınarak uzaktan eğitim süreçlerinde yaşanan olumsuzlukların giderilmesi yararlı olacaktır. Eğitimcilerin ve uzaktan eğitim programlarının geliştirilmesi için uğraşan politika yapıcıların, uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin motivasyonlarını arttıracak stratejiler geliştirilmesinin de önemli olduğu söylenebilir. Eğitimci desteği ile birlikte gerekli pedagojik seanslar, seminerler hem öğrencilere hem ailelere uygulanarak motivasyon ve memnuniyet oranını arttırmaya yönelik çalışmalar yapılması faydalı olacaktır.

Velilerin pandemi dönemindeki uzaktan eğitimle ilgili beklentilerinin teknolojiye erişim boyutu dışında düşük olduğu gözlenmiştir. Bu çerçevede velilerin uzaktan eğitimden memnuniyet ve beklenti düzeylerinin artırılması için eğitim bağıışıklığının sağlanmasının önemli olduğu söylenebilir. Bu açıdan bu dönemde yaşanan sorunlar her bir okul boyutunda okul yöneticilerince tespit edilerek gelecek dönemlerde benzer süreçlerde ne tür tedbirler aldıklarına dair bir çalışma yürütmeleri yararlı olacaktır. Uzaktan eğitimle ilgili, rehberlik servisleri aracılığıyla, düzenli geri dönüş almak ve velilerin beklentilerini daha iyi anlamak için anketler veya görüşmeler yapmak da uzaktan eğitimin iyileştirilmesi adına yararlı olacaktır. Araştırmada velilerin büyük çoğunluğunun, çocukların sosyal etkileşimlerinin azaldığına dair görüşler belirlenmiştir. Çocukların sosyal etkileşim eksikliğini azaltmak için ise çeşitli sanal sosyal aktiviteler, akran ile grup projeleri düzenlenmesi ve yüz yüze eğitimde olan kulüplerin çevrimiçi ortamda da varlığını sürdürerek çocuklar için sosyalleşebilecekleri bir alan yaratılması çocukların sosyal etkileşimlerini artırmak adına faydalı olacaktır.

Tüm eğitim düzeyleri için okullarda uzaktan eğitim birimleri oluşturularak bu birimlere uzaktan eğitim için gereken teknik destek sağlayabilecek kadrolar tahsis edilebilir. Tahsis edilen bu kadrolar ile uzaktan eğitim programları geliştirilerek bu programlar çerçevesinde her dönem eğitim kadrosu ve öğrencilere 21. yy öğrenme-öğretme becerileri kazandırmak için teknik destek sağlanarak uzaktan eğitim sistemine uyum sağlamaları desteklenmesinin önemli olduğu söylenebilir. Okul yönetimleri, öğretmen, öğrenci ve velilerle sürdürülebilir iletişim kanalları belirleyerek eğitim planlarının, eğitim kriz yönetimi kurullarının önerileri doğrultusunda esnek ve uyarlanabilir olarak hazırlanmasını sağlaması da uzaktan eğitim sürecinin iyileştirilmesine yarar sağlayacaktır. Uzaktan eğitim sürecinin düzenli olarak

değerlendirilmesi ve bu bağlamda yapılan çalışmalar ışığında iyileştirme çalışmaları yapılması da faydalı olacaktır.

Tam veya yarı kapanma dönemlerinde öğrencilerin uzaktan eğitim görmesine ilişkin velilerin çalışıp çalışmamasının görüşlerini etkilediği de dikkat çekici bir durumdur. Bu çerçevede velilerin kendi durumlarından ziyade uzaktan eğitimin neden olduğu eşitsizlikler, pedagojik destek, teknik destek, yaşanan sorunları giderici tedbirler noktasında yerel ve ulusal düzeyde tedbirler geliştirilmesinin önemli bir durum olduğu söylenebilir. Bu çerçevede gerek okul gerek ilçe, il ve ulusal düzeyde iyileştirici çalışmalar ve tedbirlere ilişkin politikalar geliştirilmesi yararlı olacaktır.

Bu çalışma sadece Bursa il merkezinde yürütülmüştür. Sonuçların genellenebilir olması için farklı illerde ve velilerin yaşadıkları köy, belde, kasaba gibi yerleşimler dikkate alınarak çalışmaların yürütülmesi daha sağlıklı değerlendirmeler yapılmasına katkı sağlayacaktır.

Bu araştırmada sadece nicel verilere dayalı analiz yapılmıştır. Çalışmanın karma desenlerle birlikte yürütülmesinde fayda vardır.

Çalışma sadece velilerle yürütülmüştür. Ancak benzer çalışmaların, veli, öğrenci, öğretmen ve okul yöneticilerini kapsayan çalışmalarla yapılması yararlı olacaktır. Bu sayede eğitim bağışıklığının sağlanmasında yaşanan sorunların tespit edilmesi ve buna yönelik tedbirlerin geliştirilmesine ışık tutacaktır. Bu çalışmada velilere uygulanan anket öğrenciler için uyarlanarak öğrenci- veli görüşlerinin karşılaştırılıp incelenmesi de uzaktan eğitim sürecinin iyileştirilmesine katkı sağlayacaktır.

Son olarak velilerin yaşadıkları zorluklara ilişkin bulgular kurumlar aracılığıyla öğretmenler ile paylaşılarak, velilerin öğretmen kaynaklı sorunlarına dair bilgi edinmeleri ve çözüm üretmeleri de faydalı olacaktır.

KAYNAKÇA

- Abuhammad, S. (2020). Barriers to distance learning during the COVID-19 outbreak: A qualitative review from parents' perspective. *Heliyon*, 6 (11), 405-440.
- Akar, B. ve Ceylan, M. (2010). Ortaöğretimde okul- aile iş birliği ile ilgili öğretmen ve veli görüşlerinin incelenmesi. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2 (10), 43-64.
- Akbulut, E. (2013). *Velilerin okuldan beklentileri: Tuzla Orhanlı Lisesi örneği. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Maltepe Üniversitesi, İstanbul.
- Akgün, Ö. E., Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Demirel, F. ve Karadeniz, Ş. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yay.
- Akgündüz, D. ve Aşkar, P. (2020). Öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre uzaktan eğitim uygulamaları: Sorunlar ve çözüm önerileri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35 (1), 1-23.
- Akyıldız, S. ve Yurtbakan, E. (2020). Sınıf öğretmenleri, ilkokul öğrencileri ve ebeveynlerin covid-19 izolasyon döneminde uygulanan uzaktan eğitim faaliyetleri hakkındaki görüşleri. *Turkish Studies Journal*, 15 (6), 949-977.
- Alper, A. (2020). Pandemi sürecinde k-12 düzeyinde uzaktan eğitim: Durum çalışması. *Milli Eğitim Dergisi*, 49 (1), 45-67.
- Altun, D. ve Yamamoto, G. (2020). Coronavirüs ve çevrimiçi (Online) eğitimin önlenemeyen yükselişi. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 3 (1), 25-34.
- Anderson, R.E., Babin, B. J., Black, W.C. and Hair, J. (2010). *Multivariate Data Analysis*. NJ: Prentice-Hall Publication
- Arı Görgülü, A., Arslan, K. ve Hayır Kanat, M. (2021). Covid-19 pandemi sürecinde verilen uzaktan eğitim hakkında veli görüşleri. *Ulakbilge*, 57, 192–206. DOI: 10.7816/ulakbilge-09-57-03
- Arıcılık, H., Baysal, M. ve Kaya, M. (2023). 21. Yüzyıl öğretmenlerinin uzaktan eğitime karşı tutumlarının belirlenmesi. *Social Mentality and Researcher Thinkers Journal*, 69 (69), 3119-3126.

- Arın Yılmaz, D., Güner, B., Mutlu, H. ve Yılmaz, E. (2020). Farklı öğrenim kademelerindeki öğrencilere verilen uzaktan eğitim hizmetinin veli görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 1 (49), 477-503.
- Ariani, S. and Tawali, T. (2021). Problems of online learning during Covid-19 pandemic in speaking for professional context class. *Jo-ELT (Journal of English Language Teaching) Fakultas Pendidikan Bahasa & Seni Prodi Pendidikan Bahasa Inggris IKIP*, 8 (1), 32-37.
- Aruğaslan, E., Çivril, H. Ozkara, B. (2022). Pandemi Döneminde ilkökul birinci sınıf öğrenci velilerinin uzaktan eğitime yönelik görüşleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4 (22), 1419-1446.
- Aslantürk, H., Daşbaş, S. ve Kesen, N. (2020). Üniversite öğrencilerinin aile aidiyetinin aile ilişkileri açısından incelenmesi. *Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi*, 4 (31), 1579-1598.
- Atik, U., Kabapınar, Y., Kanyılmaz, B. M. ve Koçhan Ören, N. (2021). Öğretmen ve velilerin gözünden öğrencilerin uzaktan eğitime katılımlarının öyküleri: Uzaktan eğitim mi, uzakta kalan eğitim mi? *Temel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1 (1), 79-98.
- Aydemir, A. (2021). Uzaktan eğitim sürecinde öğretmen ile öğrenci-veli iletişimi: Sosyal bilgiler öğretmenlerinin deneyimleri. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10 (2), 813-827.
- Aydın, O., Baran, T. ve Haşiloğlu, S. B. (2015). Pazarlama Araştırmalarındaki Potansiyel Problemlere Yönelik Bir Araştırma: Kolayda Örneklem ve Sıklık İfadeli Ölçek Maddeleri. *İşletme ve Bilişim Yönetimi Dergisi*, 2 (1), 19-28.
- Aypay, A. (2015). *Araştırma yöntemleri desen ve analiz*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Aziz, A., Saddhono, K. and Setyawan, B. W. (2022). A parental guidance patterns in the online learning process during the COVID-19 pandemic: case study in Indonesian school. *Heliyon*, 8 (12), 220-258.
- Balaman, F. ve Hanbay Tiryaki, S. (2021). Coronavirüs (covid-19) nedeniyle mecburi yürütülen uzaktan eğitim hakkında öğretmen görüşleri. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 10 (1), 52-84. DOI: 10.15869/itobiad.769798

- Başaran, M., Demirtaş, M., Geyik, C., Kara, E., Ülger Gül, I. ve Vural, Ö., F. (2021). Uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin teknoloji kullanım durumlarının incelenmesi. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 17 (37), 4621-4645.
- Başaran, M., Doğan, E., Karaoğlu, E. ve Şahin, E. (2020). Koronavirüs (covid-19) pandemi sürecinin getirisi olan uzaktan eğitimin etkililiği üzerine bir çalışma. *Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5 (2), 368-397.
- Başaran, B. ve Hamed, M. (2020). Covid-19 pandemisi sürecinde Türkiye'de uzaktan eğitim: Sorunlar ve çözüm önerileri. *Bilim ve Toplum Dergisi*.
- Batubara, B. M. (2021). The problems of the world of education in the middle of the Covid-19 pandemic. *Budapest International Research and Critics Institute (BIRCI-Journal): Humanities and Social Sciences*, 4 (1), 450-457.
- Bavlı, B. ve Korukluoğlu, P. (2022). Öğrenci velileri gözünden covid-19 pandemisi acil uzaktan öğretim (AUÖ) süreci: Fenomenolojik bir çalışma. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 2 (24), 445-466.
- Bayındır, D. ve Dağal, A. (2019). Dijital oyunların erken yaşlardaki etkileri ölçeğinin geçerlilik ve güvenirlik çalışması. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 4 (9), 979-1000.
- Bayram, N. (2004). *Sosyal bilimlerde SPSS ile veri analizi*. Bursa: Ezgi Kitabevi Yay.
- Beretvas, S. N., Kim, E. M., Park, S., Sheridan, S. M. and Smith, T. E. (2020). The effects of family-school partnership interventions on academic and social-emotional functioning: A meta-analysis exploring what works for whom. *Educational Psychology Review*, 32, 511-544.
- Berkant, H. ve Özdoğan, A. (2020). Covid-19 pandemi dönemindeki uzaktan eğitime ilişkin paydaş görüşlerinin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 1 (49), 13-43.
- Bora, V., Selvitopu A. ve Taş, A. (2014). Ortaöğretim öğrencilerine kazandırılması gereken değerlere ilişkin velilerin okuldan beklentileri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 23 (3), 979-994.
- Byrne, B.M. (2010). Structural equation modeling with AMOS: Basic concepts, applications, and programming (2nd Edition). *New York: Taylor and Francis Group Publication*.

- Büyüköztürk, Ş. (2002). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. 2. Baskı. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Can, E. (2020). Coronavirüs (Covid-19) pandemisi ve pedagojik yansımaları: Türkiye’de açık ve uzaktan eğitim uygulamaları. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6 (2), 11-53.
- Can, İ. (2015). Değişen Türkiye’de eğitimin işlevlerini yeniden düşünmek: Velilerin ilk ve orta okullardan beklentileri üzerine bir araştırma. *Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1 (34), 247-266.
- Canpolat, U. ve Yıldırım, Y. (2021). Ortaokul öğretmenlerinin COVID-19 salgın sürecinde uzaktan eğitim deneyimlerinin incelenmesi. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 7 (1), 74-109.
- Cao, S., Dong, C. and Li, H. (2020). Young children’s online learning during COVID-19 pandemic: Chinese parents’ beliefs and attitudes. *Children and Youth Services Review*, 118, 105440.
- Carrión-Martínez, J. J., Pinel-Martínez, C., Pérez-Esteban, M. D., and Román-Sánchez, I. M. (2021). Family and school relationship during COVID-19 pandemic: A systematic review. *International journal of environmental research and public health*, 18 (21), 11710.
- Chang, G.C. and Satako, Y. (2020). How are countries addressing the covid-19 challenges in education? A snapshot of policy measures. *Global Education Monitoring Report*. <https://world-education-blog.org/2020/03/24/how-are-countries-addressing-the-covid-19-challenges-in-education-a-snapshot-of-policy-measures/> (Erişim Tarihi: 26.05.2023).
- Cohen, J. (2013). *Statistical power analysis for the behavioral sciences*. Academic press.
- Coman, M. D., Gudanescu Nicolau, N. L., Ionescu, C. A., Neacsu Stancescu, V. M., Paschia, L., Stanescu, S. G. and Uzla, M. C. (2020). Sustainability analysis of the e-learning education system during pandemic period covid-19 in Romania. *Sustainability*, 12 (21), 852-890.

- Conforti, A., Haines, S. J., Manga, A., Strolin-Goltzman, J. and Ura, S. K. (2022). It flows both ways: Relationships between families and educators during the COVID-19 pandemic. *Education Sciences*, 12 (11), 745-755. doi.org/10.3390/educsci12110745.
- Çakır, T. ve Konca, A. (2021). Pandemi sürecinde uzaktan eğitim ile okul öncesi eğitimden ilkokula geçiş hakkında veli görüşleri. *Yaşadıkça Eğitim Dergisi*, 2 (35), 520-545.
- Çalışkur, A. ve Keser, H. (2020). Eğitimde dijital dönüşüm ve uzaktan eğitim. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20 (3), 687-706.
- Çaykuş, E. T. ve Mutlu Çaykuş, T. (2020). Covid-19 pandemi sürecinde çocukların psikolojik dayanıklılığını güçlendirme yolları: Ailelere, öğretmenlere ve ruh sağlığı uzmanlarına öneriler. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7 (5), 95-113.
- Çoban, H., Deniz, Ü. ve Tezci, E. (2019). Eğitim felsefesi sarmalında vatandaşlık eğitimi. E. Tezci (Editör). *Eğitim felsefesi: Temeller, ekoller ve kavramlar*, (ss.239-254). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Dailey, M. M., Drescher, A., Espelage, D. L., LoMurray, S., Long, A. C. J., Robinson, L. E., Valido, A., Woolweaver, A. B. and Wright, A. A. (2023). Teachers, stress, and the COVID-19 pandemic: A qualitative analysis. *School Mental Health*, 15 (1), 78-89.
- de Leeuw, S., Haelermans, C., Jacobs, M., van Der Velden, R., van Vugt, L., and van Wetten, S. (2023). The role of family composition in students' learning growth during the covid-19 pandemic. *Journal of Marriage and Family*, 85 (3), 807-828.
- Demir, F. ve Özdaş, F. (2020). Covid-19 sürecindeki uzaktan eğitime ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 1 (49), 273-292.
- DeVellis, R. F. (2014). *Ölçek geliştirme: Kuram ve uygulamalar*. Ankara: Nobel Akademik Yay.
- Dong, C., Cao, S., ve Li, H. (2020). Young children's online learning during COVID-19 pandemic: Chinese parents' beliefs and attitudes. *Children and Youth Services Review*, 118, 105440

- Durmuş, O. (2014). *Ortaokul kademesindeki öğrenci velilerinin eğitim sürecinden beklentileri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Gaziantep.
- Elçi, D. ve Nuri, C. (2022). Özel eğitim öğretmenlerinin covid-19 sürecinde özel gereksinimli bireylerin eğitimine yönelik yaşadıkları problemler (KKTC örneği). *International Journal of Su-Ay Development Association (IJOSDA)*, 1(2), 70-95.
- Efriana, L. (2021). Problems of online learning during Covid-19 pandemic in EFL classroom and the solution. *JELITA*, 2 (1), 38-47.
- Erciyes, C. ve Saltuk, M. (2020). Anne babaların okul öncesi çocuklarda teknoloji kullanımına ilişkin tutumları ve incelenmesi. *Elektronik Yeni Medya Dergisi*, 2 (4), 106-120.
- Erkuş, A. (2012). *Psikolojide ölçme ve ölçek geliştirme*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Ernas, S. (2023). *Eğitimin bireysel ve toplumsal yararları*. Özgür Yayınları: Ankara.
- Ersanlı, K. (1992). Toplumun öğretmenlerden beklentileri. *Ondokuz Mayıs University Journal of Education Faculty*, 7 (1), 45-48.
- Ertürk, S. (2016). *Eğitimde program geliştirme*. İstanbul: Edge Akademi Yayıncılık.
- Esendemir, N., Karacaoğlu, M., Karakuş, N. ve Ucuzsatar, N. (2021). Türkçe dersleri özelinde uzaktan eğitim hakkında veli görüşleri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 3 (9), 993-1011.
- Esposito, S., and Principi, N. (2020). School closure during the coronavirus disease 2019 (COVID-19) pandemic: an effective intervention at the global level?. *JAMA Pediatrics*, 174 (10), 921-922.
- Eygü, H. ve Karaman, S. (2013). Uzaktan eğitim öğrencilerinin memnuniyet algıları üzerine bir araştırma. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3 (1) , 36-59.
- Ferdig, R. E., Baumgartner, E., Hartshorne, R., Kaplan-Rakowski, R., and Mouza, C. (Eds.). (2020). Teaching, technology, and teacher education during the

COVID-19 pandemic: Stories from the field. Waynesville, NC: Association for the Advancement of Computing in Education.

- Flores, M. A. and Swennen, A. (2020). The COVID-19 pandemic and its effects on teacher education. *European Journal of Teacher Education*, 43 (4), 453-456.
- George, D. and Mallery, P. (2010). SPSS for Windows step by step. A simple study guide and reference. *Boston, MA: Allyn and Bacon*.
- Göl, A. ve Tunçdemir, E. (2021). Covis-19 pandemisi sürecinde uzaktan eğitime ilişkin velilerin görüşleri: Türkiye örneği. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 46 (206), 307-330.
- Girgin, Ç. (2021). Eğitim ile gelen gelişmeye eleştirel bir bakış. *The Journal of Academic Social Sciences*, 114 (114), 313-331.
- Gustiani, S. (2020). Students' motivation in online learning during Covid-19 pandemic era: A case study. *Holistics (Hospitality and Linguistics): Journal Ilmiah Bahasa Inggris*, 12 (2), 23-40.
- Güler, H. N. (2020). Koronavirüs (covıd 19) pandemisi döneminde özel okullara iletilen şikâyetlerin incelenmesi. *International Journal of Arts and Social Studies*. 3 (5), 77-92.
- Güneş, A. (2022). *Uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin dijital pedagoji becerileri ve zorlukları*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Gür, H. ve Filiz, A. (2022). Covid-19 Pandemisi Sırasında Ebeveynlerin Uzaktan Eğitim Hakkındaki Görüşleri. *Eğitim Teknolojisi ve Online Öğrenme Dergisi*, 1 (5), 84-104.
- Herman, K. C., Huang, F. L., Reinke, W. M. and Sebastian, J. (2021). Individual and school predictors of teacher stress, coping, and wellness during the COVID-19 pandemic. *School psychology*, 36 (6), 483-493.
- Ionescu, C. A., Paschia, L., Gudanescu Nicolau, N. L., Stanescu, S. G., Neacsu Stancescu, V. M., Coman, M. D., & Uzlaui, M. C. (2020). Sustainability analysis of the e-learning education system during pandemic period covid-19 in Romania. *Sustainability*, 12(21), 9030.

- İçten, T. (2006). *Uzaktan eğitim öğrencileri için çevrimiçi sınav sistemi uygulamasının geliştirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- İskenderoğlu, T. A. ve Yurtbakan, E. (2022). Covid-19 pandemi döneminde sınıf öğretmenlerinin uzaktan canlı dersle matematik öğretimi deneyimleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 51 (234), 1733-1754.
- Kara, İ. (2020). *Uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin karşılaştığı teknolojik zorluklar*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Karahan, S., Demiröz, K., Parlak, Ş. Y. ve Özaydın, L. (2022). COVID-19 Sürecinde Özel Gereksinimli Öğrenciler ile Çalışan Meslek Elemanlarının Gereksinimleri. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 12 (2), 402-412.
- Karakaya, İ. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Kargın, T. ve Yazıcıoğlu, T. (2018). Selebral palsili öğrenciler için düzenlenmiş bir okulda gerçekleştirilen kaynaştırma modeline ilişkin paydaş görüşleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 4 (19), 643-678.
- Kavurt, A., Kızıltepe, K. ve Üstün, Y. (2023). “Yenidoğan yoğun bakım hemşireliği kursu” online sertifika eğitim programı: Türkiye’den bir örnek. *Türk Kadın Sağlığı ve Neonatoloji Dergisi*, 1 (5), 14-24.
- Kentnor, H. E. (2015). Distance education and the evolution of online learning in the United States. *Curriculum and teaching dialogue*, 17 (1), 21-34.
- Keskin, M. ve Özer Kaya, D. (2020). Covid-19 sürecinde öğrencilerin web tabanlı uzaktan eğitime yönelik geri bildirimlerinin değerlendirilmesi. *İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 5 (2), 59-67.
- Kıldan, A. O. (2012). Okul öncesi eğitimin amacına ilişkin öğretmen ve veli görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 20 (1), 135-150.
- Kırık, A. (2014). Uzaktan eğitimin tarihsel gelişimi ve Türkiye’deki durumu. *Marmara İletişim Dergisi*, (21), 73-94.
- Kilmen, S. (2015). *Eğitim araştırmacıları için SPSS uygulamalı istatistik*. Ankara: Edge Akademi Yay.

- Kör, H. (2013). *Uzaktan eğitim ve örgün eğitimin çok yönlü- çapraz karşılaştırılması: Kırıkkale Üniversitesi ve Hitit Üniversitesi örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kırıkkale Üniversitesi, Kırıkkale.
- Kumar, A. (2002). *Research methodology in social science*. New Delhi: Sarup & Sons.
- MEB. (2014). Okul öncesi eğitim ve ilköğretim kurumları yönetmeliği. *Resmî Gazete*, 26.07.2014, sayı: 29072. https://www.siran.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2019_07/19160328_meb-okul-oncesi-egitim-ve-ilkoğretim-kurumlari-yonetmeliği (Erişim Tarihi: 18.08.2023)
- Moore, M. G. (Ed.). (2013). *Handbook of distance education*. Routledge.
- Nadya, Z. and Pustika, R. (2021). The importance of family motivation for student to study online during the Covid-19. *Journal of English Language Teaching and Learning*, 2 (2), 86-89.
- Otçeken, H. S. (2022). *Velilerin pandemi dönemindeki uzaktan eğitim sürecine ilişkin görüş ve deneyimleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Maltepe Üniversitesi, İstanbul.
- Özdamar, K. (2002). *Paket programlar ile istatistiksel veri analizi: SPSS-MINITAB (Çok değişkenli analizler)*. Eskişehir: Kaan Kitabevi.
- Özdamar, K. (2013). *Paket programlar ile istatistiksel veri analizi*. Ankara: Nisan Yayıncılık.
- Özdemir, E. (2021). *Covid-19 pandemisi sürecinde çocukların sosyal yaşamlarının değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Özdiñç, Z. ve Öztürk, E. (2020). Velilerin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 28 (3), 1091-1102.
- Sahin, I. and Shelley, M. (2020). Educational practices during the covid-19 viral outbreak: International perspectives. *Monument, USA: ISTES Organization*.
- Sarı, T. ve Nayır, F. (2020). Pandemi dönemi eğitim: Sorunlar ve fırsatlar. *Turkish Studies (Elektronik)*, 15 (4), 959- 975. DOI: 10.7827/TurkishStudies.44335

- Smith, C. (2020). Challenges and opportunities for teaching students with disabilities during the COVID-19 pandemic. *International Journal of Multidisciplinary Perspectives in Higher Education*, 5 (1), 167-173.
- Simonson, M., Smaldino, S. and Zvacek, S. M. (2019). *Teaching and learning at a distance: Foundations of distance education*. Charlotte, North Carolina: Information Age Pub.
- Sözen, N. (2020). Covid 19 sürecinde uzaktan eğitim uygulamaları üzerine bir inceleme. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7 (12), 302-319.
- Şahan, A. M. (2011). *İlköğretim okullarında öğrencisi olan velilerin yönetici ve öğretmenlerden beklentileri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
- Şimşek, M. (2023). Öğretmen adaylarının öğretmenlik meslek bilgisi derslerini mesleki gelişimleri açısından değerlendirmeleri. *Milli Eğitim Dergisi*. DOI: <https://doi.org/10.37669/milliegitim.1134973>
- Tavsancıl, E. (2002). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Tavşancıl, E. (2014). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Tezci, E. (2003). Dijital bölünme ve ortaya çıkardığı sonuçlar. *Polis Bilişim Sempozyumu Bildiri Metinleri*. Ankara: Emniyet Genel Müdürlüğü Yayınları, (280), 55-59.
- Tezci, E., Deniz, Ü. ve Çoban, H. (2019). Eğitim felsefesi sarmalında vatandaşlık eğitimi. E. Tezci (Editör). *Eğitim felsefesi: Temeller, ekoller ve kavramlar*, (ss.239-254). Ankara: Nobel.
- Tezci, E. ve Kervan, S. (2019). Eğitim felsefesi nedir veya eğitim felsefesinin rolü nedir? E. Tezci (Editör). *Eğitim felsefesi: Temeller, ekoller ve kavramlar*, (ss.19-35). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Trzcińska-Król, M. (2020). Students with special educational needs in distance learning during the COVID-19 pandemic—parents' opinions. *Interdisciplinary Context of Special Pedagogy*, 29 (1), 173-191.

- Türküresin, H. (2020). Covid-19 pandemi döneminde yürütülen uzaktan eğitim uygulamalarının öğretmen adaylarının görüşleri bağlamında incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49 (1), 597-618.
- Üstün, A. ve Yiğit, A. (2022). Mesleki eğitimde yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri. *Journal of Social Humanities and Administrative Sciences*, 54 (54), 827-839.
- Yıldırım, A. (2022). *Covid-19 pandemisi sürecinde okul öncesi dönem çocuklarının sosyal yaşamlarının incelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Yıldırım, B. (2022). *Uzaktan eğitimin çocukların göz sağlığı ve teknoloji bağımlılığı üzerindeki etkileri*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Yılmaz, K. (2018). Türkiye'deki eğitim yönetimi alanı ile ilgili çalışmalara eleştirel bir bakış. *Journal of Human Sciences*, 1 (15), 123. DOI: <https://doi.org/10.14687/jhs.v15i1.4833>
- Yılmaz, S. (2021). Uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin teknolojik zorlukları ve çözüm önerileri. *Eğitim Teknolojileri Araştırmaları Dergisi*, 11 (2), 78-92.

EKLER

Ek 1. Velilerin Okula Bakış Açıları ve Beklentilerinin Pandemi Dönemindeki Değişimini Değerlendirme Ölçeği

1. Bölüm: Kişisel Bilgiler

- Cinsiyetiniz : Kadın Erkek
- Eğitim düzeyiniz : Okuryazar değil Okuryazar İlkokul Ortaokul
 Lise Lisans Lisansüstü
- Çalışma durumunuz : Evet, çalışıyorum Hayır, çalışmıyorum
- Gelir düzeyiniz : Düşük Orta Yüksek
- İkamet edilen ilçe : .....
- Çocuğunuzun öğrenim gördüğü okul türü: Kamu Özel
- Çocuğunuzun öğrenim gördüğü kademe : Okul öncesi İlköğretim
 Ortaöğretim Lise
- Uzaktan öğrenimle eğitim gören kardeş sayısı: Kardeş yok 1 2-3
 3-4 4-5 5 üstü
- İnternet erişim durumu : Var Yok
- Uzaktan eğitime erişim biçimi : TV Bilgisayar Tablet
 Akıllı telefon Yok
- Uzaktan eğitim sürecini nasıl gerçekleştirdiniz? Sadece TV yayını
 Sadece canlı ders
 TV yayını ve canlı ders
 Hiçbiri
 Diğer (lütfen yazınız):
.....
.....

2. Bölüm:

	Kesimle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesimle Katılıyorum
2. Çocuğumun uzaktan eğitim yoluyla aldığı derslerin işlenişinden memnunum.					
3. Çocuğum uzaktan öğretim için gerekli olan teknolojik araç-gereçlere kolaylıkla ulaşabildi.					
4. Çocuğum uzaktan eğitim için gerekli olan teknolojik araç- gereçleri kolaylıkla kullanabildi.					
5. Çocuğum uzaktan eğitim için gerekli olan internet bağlantısına kolaylıkla ulaşabildi.					
6. Uzaktan eğitim sürecinde çocuğum internet bağlantısının hızı nedeniyle sorun yaşadı.					
7. Uzaktan eğitim sürecinde kullanılan çevrimiçi platformları (Eba, Teams, Zoom, Google Meet vb.) kullanmada herhangi bir zorluk yaşamadık.					
9. Çocuğumun uzaktan eğitim sürecinde yaşadığı teknolojik problemlere kolaylıkla çözüm bulabildim.					
11. Çocuğum uzaktan eğitim faaliyetlerine canlı dersler üzerinden katılım sağladı.					
12. Uzaktan eğitim sürecinde yapılan canlı dersler, konuların öğrenilmesi için yeterlidir.					
14. Uzaktan eğitim sürecinde öğretmenin verdiği ödevleri yeterli görüyorum.					
15. Uzaktan eğitim sürecinde öğretmenin yaptığı ödev kontrollerini yeterli görüyorum.					
16. Uzaktan eğitim sürecinde çocuğumun öğretmenine sorduğu sorulara yeterli geri dönüt verildiğini düşünüyorum.					
17. Uzaktan eğitimde çocuğum derslere zamanında girme konusunda sorun yaşadı.					
18. Uzaktan eğitim sürecinde çocuğum uyku düzeniyle ilgili sorun yaşadı.					
19. Uzaktan eğitim sürecinde çocuğum, ders ortamının gürültülü olmasından ötürü sorun yaşadı.					
22. Uzaktan eğitim sürecine başlayınca çocuğumun sosyalliği azaldı.					
23. Çocuğum uzaktan eğitim sürecinde ebeveyn desteğine daha çok ihtiyaç duydu.					
24. Uzaktan eğitim sürecinde yapılan veli bilgilendirme seminerlerinin yeterli olduğunu düşünüyorum.					
25. Uzaktan eğitim sürecinde pedagojik bir desteğe ihtiyacım oldu.					
26. Uzaktan eğitim sürecinde aylık veli toplantıları gerçekleştirildi.					

27. Çocuğumun öğretmenleri ile uzaktan eğitim sürecinde sağlıklı iletişim kurabildim.					
28. Uzaktan eğitim sürecinde ders duyuruları zamanında yapıldı.					
29. Uzaktan eğitim sürecinde çocuğumun sorumluluk bilincinde artış gözlemladım.					
30. Çocuğumun uzaktan eğitim sürecinde derslere katılımı arttı.					
31. Çocuğumun uzaktan eğitim sürecinde derslere olan ilgisi arttı.					
32. Çocuğumun uzaktan eğitim sürecinde özdenetim becerisi arttı.					
33. Uzaktan eğitim ile öğretim, yüz yüze eğitim ile öğretimden daha niteliklidir.					
34. Uzaktan eğitim sürecinin çocuğumun sağlığı açısından daha faydalı olduğunu düşünüyorum.					
35. Pandemi sürecinden sonra da çocuğumun uzaktan eğitim yoluyla ders almasını isterim.					
36. Genel olarak uzaktan eğitim sürecinden memnun kaldım.					
37. Uzaktan eğitim sürecinde çocuğuma derslerinde nasıl yardımcı olacağımı bilemedim.					
38. Uzaktan eğitim sürecinde çocuğumun başarısında düşüş oldu.					
39. Uzaktan eğitim sürecinde çocuğumun öğrenmeye ilgisi azaldı.					
40. Uzaktan eğitim süreci çocuğumun motivasyonunda (derslere olan ilgisi-öğrenme isteğinde) azalma oldu.					

